

Svenska örlogsfartyg 1599-1610

Jan Glete

Först upprättad i mars 2006, revideras löpande.

Detta är en arbetspromemoria. Resultaten är preliminära, de revideras löpande och på vissa ställen finns anteckningar om behov av ytterligare kontroll av källor. Texten innehåller ett stort antal förkortningar och hänvisningar som kan vara svåra att förstå för den som inte är insatt i källmaterialet. Promemorian utgör en del av underlaget för "List of Swedish warships, 1521-1721".

Inledning

Omfattning och avgränsningar

Detta är en preliminär sammanställning av arkivdata för att få fram en historisk fartygslista över svenska örlogsfartyg från tiden för hertig Karls maktövertagande 1598/99 till 1610 års slut. Syftet är att klarlägga fartygens tillkomstår, tillkomstplats (alternativt tidpunkt och omständigheter för köp eller erövring), fartygens namn och kontinuitet (d v s vilka fartygsnamn i källmaterialet som motsvarar ett fartyg) samt avgång (år, ort, omständigheter) ur fartygsbeståndet. En bedömning har även gjorts av om fartyget gjort tjänst som örlogsfartyg eller enbart som transportfartyg. Rena transportfartyg (av vilka det fanns ett stort antal) har inte undersökts systematiskt. Inte heller farkoster som enbart tillhört hovet har undersökts närmare.

Frågan om gränsdragningar mellan örlogsfartyg och transportfartyg är besvärligare under denna period än under de föregående och efterföljande årtiondena. Det finns knappast några arkivhandlingar där någon formell gräns dras emellan dem, många handelsfartyg togs i flottans tjänst och många fartyg som sannolikt var byggda som örlogsfartyg fick aldrig full bestyckning och bemanning som sådana under dessa år. Alla fartyg som enligt bevarade uppgifter någon gång varit beväpnade har tagits med, dock med undantag för lodjor och båtar som i vissa fall hade lätt beväpning. Uppgifter om fartygens storlek, besättning och beväpning har medtagits för att ge underlag för deplacementberäkningar.

Underlag till sammanställningen

De arkivserier som undersökts är främst Skeppsgårdshandlingar, Strödda militiehandlingar före 1631/flottan, Löningsregister, Proviantränskaper, Landskapshandlingar (endast de där andra uppgifter visar att fartyg byggts eller underhållits), Varuhus och Handling, Finska Cameralia, Sandbergska samlingen, Arkiliräkningar, M-samlingen samt Riksregistraturet (Axel Zetterstens och Dan Johanssons excerpter, kompletterade med egna läsningar av vissa brev). Andra serier i Riksarkivet, Kammararkivet och Krigsarkivet har excerperats endast i den mån arkivförteckningar och andra uppgifter givit anledning att misstänka att uppgifter av intresse kunde finnas. Finska Riksarkivets Äldre Räkenskapsserie har för denna period endast excerperats i mycket begränsad omfattning eftersom stickprov inte visat att det innehåller särskilt mycket information av betydelse.

De typer av handlingar som främst har använts är

- Brev som ger upplysningar om flottans nybyggnation och fartygsbestånd (främst RR och M-samlingen)
- Register över örlogsfartyg samt planer och förslag beträffande hövitsmän och besättning på skeppsflottan, mycket fåtaliga under denna period (SH, SMHF, M-samlingen)
- Skeppsinventarier, tyvärr mycket sällsynta
- Arkliregister: register över de arkliersedlar som flottans fartyg hade på uppörd fördelade på fartyg och därmed även ett register över beväpnade fartyg) (SH, SMHF, SMHA D (arkli), AR)
- Skeppsgårdräkenskaper: material levererat till skeppsgårdarna och vidare levererat till fartygen (SH, SMHF, Landskapshandlingar)
- Varvsräkenskaper: räkenskaper från varv i landsorten som omfattar såväl materiel som proviant och avlöning (SH, SMHF, LH)
- Mantalsregister (SH, SMHF)
- Lönerregister: pengar och kläde (SH, SMHF, LönR, LH)
- Provianträkenskaper (SH, ProvR, LH)
- Arkliträkenskaper: leveranser av arklimateriel till fartygen från arkliets förråd och återleveranser från fartygen till förråden, även uppgifter om arkliersedlar som förlorats vid fartygsförluster eller följt med skänkta och sålda fartyg (AR)

Slutligen har de resultat som presenterats i text- och bilagsdelarna till Marinstabens *Sveriges Sjökrig 1611-1632* använts men efter granskning. Författarna till detta arbete lade ned ett omfattande arbete på att få ihop en tillförlitlig och analyserande fartygslista där de även sökte få fram information om tillkomstår m m för perioden före 1611. Arbetet är gediget men källmaterialet fram till 1610-talet är mycket besvärligt. En del felaktigheter har påträffats och på en del punkter framförs här andra tolkningar, särskilt av hur olika fartygsnamn hänger ihop. Det har även visat sig att de uppgifter om fartygs avgångsår och omständigheter som förekommer i detta arbetes historiska fartygslista inte alltid stämmer med de uppgifter som finns i texten om operationer och de bilagor med fartygslistor som finns till dessa. Fartygslistan tycks till vissa delar återge ett äldre forskningsläge (*Zettersten 1890*) som reviderats i Marinstabens undersökningar men inte alltid arbetats in i listan.

Det måste understrykas att källorna ofta inte ger särskilt mycket information om enskilda fartygs ursprung och avgång. I många fall vet vi att fartyg har byggts på olika varv och skeppsgårdar men det ställer sig svårt att knyta dessa till namnen på de fartyg som dyker upp i källorna. De namn som fartygen fick anges sällan under byggnadstiden och endast undantagsvis anger källorna uttryckligen att ett visst fartyg byggts på en viss plats, köpts från en viss säljare eller erövrats på en viss plats från en viss ägare. Förvånansvärt många fartyg har i denna undersökning visat sig vara erövrade.

Stavning

Stavningen har normaliserats, främst för att underlätta sökning i dator. Sammansatta namn av typen Nyköpingsbarken både särstavades och skrevs ihop i det samtida källmaterialet, t o m i samma handling. Här tillämpas i huvudsak särstavning.

Disposition

Fartygslistan är indelad i:

Stora örlogsskepp om minst 500 ton

Örlogsskepp om minst 300 ton men mindre än 500 ton
Mindre örlogsfartyg om minst 100 ton men mindre än 300 ton
Små örlogsfartyg, mindre än 100 ton
Galärer

Inom varje kategori är fartygen indelade i:

fartyg som fanns i början av 1599
fartyg som nybyggts för flottan 1599-1610
fartyg som erövrats eller köpts till flottan 1599-1610
fartyg av osäkert ursprung som tillkommit 1599-1610

Namn på fartyg som fanns vid periodens början skrivs med *kursiv stil*. Namn på fartyg som tillkommer under perioden skrivs med **fet stil**. Alternativa namn som kräver särskilt utredning skrivs understruken. Text om fartyg som utretts men inte ansetts höra hemma bland örlogsfartyg under denna tidsperiod skrivs med mindre stil.

Förkortningar

AR	Arklikräkningar (Krigsarkivet)
Arkliinv	Arkliinventarium; inventarium över arkli vid viss tidpunkt
Arkliereg	Register över arkli ombord på fartyg (årliga) finns främst i SH
Arkliarak	Arkliarakenskap; rakenskap över arkliersedlar under ett år
Depl	deplacement (underlag för uppskattning av)
GästH	Gästriklands Handling
HjB	Hjalmar Börjesons samling, Krigsarkivet
HKR	Hertig Karls registratur
HälsH	Hälsinglands Handling
ing	ingående
inv	inventarium, inventarier
j	järnkanon
k	kopparkanon
KapR	Kaperirakenskaper
KrA	Krigsarkivet
L	läster
LönR	Löningsregister
NaN	Jan Glete, <i>Navies and Nations</i> (1993)
p	pund
ProvR	Provanträakenskaper
RA	Riksarkivet
RR	Riksregistraturet
SH	Skeppsgårdshandlingar
skg	skeppsgård
Skgr	Skeppsgårdsräkenskaper (i SH och SMHF)
SMHA	Strödda militiehandlingar före 1631, Armén
SMHF	Strödda militiehandlingar före 1631, Flottan
SmåH	Smålands Handling
Sth	Stockholm
SödH	Södermanlands Handling
utg	utg

VglH Västergötlands Handling
ÖglH Östergötlands Handling
1611-1632 *Sveriges Sjökrig 1611-1632*
" tum

Deplacementsberäkning

Följande källor har använts för att få underlag för deplacementsberäkningar.

Listor över lästetal

Inga sådana listor har bevarats från denna tid men strödda notiser i RR visar att lästetal användes för att ange örlogsfartygens storlek. Det finns en lästetalslista från 1622 (SH 70:8) (upprättad 1626 men återger en lista från 1622, jämförd med 1626), en i kontraktet med Hans Clerck om tacklingsarrendet 1/8 1626 (Kammarens Kontraktsbok, vol 3) samt i en fartygslista från 1632 (M 1761). Åtminstone listan för 1622 är uppenbart schematiserad och kan inte användas för att dra alltför exakta slutsatser om deplacement. Skeppen har placerats på jämna 50-tal läster från 150 till 450 och endast för mindre fartyg finns mer preciserade uppgifter: 120, 100, 80 läster.

Tacklinginventarier

Dessa inventarier är av särskilt intresse eftersom de ger uppgift om ankartågens omkrets, vilket kan användas för att (efter omräkning till kabelns genomskärningsyta) bedöma ankarets vikt och indirekt fartygens storlek (en ungefärlig proportion mellan deplacement, ankarvikt och ankartågets genomskärningsyta bör föreligga). Inventarierna måste läsas kritiskt: fartygen skulle normalt ha tre eller fyra (de största skeppen) ankartåg och om antalet är mindre kan det mycket väl vara det tjockaste som fattas. Kvaliteten på ankartågen (eventuellt även ankarna) bör också ha spelat in och det är tydligt att skeppen hade något tunnare kablar i proportion till storleken i början på 1600-talet än några årtionden tidigare, rimligen på grund av bättre kvalitet. Tyvärr finns endast fyra sådana inventarier (inget fullständigt) bevarat: 1599, 31/1 1603, 1610 och 1611 (SH 53:6, 54:5, 62:5, 63:2). Dessutom ger ett förslag från 13/1 1602 om behovet av ankartåg för att fartygen skulle bli kompletta viktiga uppgifter (SMHF 6:15).

Besättningsplaner

Sådana saknas i hög grad från denna period. Det finns endast en någorlunda fullständig plan, en sammanställning inför 1600 av hur många båtsmän varje fartyg skulle behöva och varifrån de skulle komma (SMHF 10:4). Därutöver finns vissa listor på antal båtsmän och knektar för vissa fartyg från 1607 och 1609, båda med en proportion mellan de dessa kategorier som visar att det rör sig om trupptransporter (M 1754 och SMHF 7:6). Från åren efter 1610 finns många listor av vilka de för 1614, 1615 (SMHF 7:10, 7:8) och 1621 (SH vol 69) har använts.

Bestyckningslistor

Det finns inga normerande bestyckningslistor förrän 1621 och den är påfallande schematisk (P O Bäckström, *Svenska flottans historia* (1882), s 388, original inte påträffat). Undersökningen måste därför bygga på vilken bestyckning fartygen verkligen förde. Lyckligtvis finns fylliga (sannolikt nästan fullständiga) uppgifter om fartygens beväpning åren 1599-1612 om man kombinerar arkliregistren i SH, SMHF samt SMHA D 3, nr 123, 125 på RA med Arkliräkningar på KrA. Problemet är att de flesta av fartygen aldrig var bestyckade till sin fulla kapacitet. Bestyckningen har kvantifierats med data om verklig kulvikt från 1560-talets kanongjutningar medan tabellerna i *Sveriges Sjökrig 1611-1632* bygger på uppgifter om kanonerna pundingtal från 1610-talet slut och framåt. Dessa uppgifter

ger betydligt högre pundingtal, främst beroende på väsentligt kortare och lättare kanoner i relation till kalibern, men båda systemen kan användas parallellt om man minns att de är olika. Vikten av artilleriet för små fartyg underskattas dock eftersom de förde ett proportionsvis större antal stormstycken, falkoner, potthundar (portungar, pottungar) och göttlingar för vilka inga uppgifter om kulvikt finns.

För tiden fram till 1610-talets slut har följande kulvikter använts:

½ kartog: 20 p, fältslanga: 10 p, 3/4 slanga: 7 p, ½ slanga: 3 p, dubbel falkonett: 2 p, enkel falkonett: 1 p.

Fartygsbyggande 1601-1610 på olika orter enligt räkenskaperna

Skeppsbyggnader omtalas i räkenskaper åren

	1601	1602	1603	1604	1605	1606	1607	1608	1609	1610
Stockholm		X	X							
Älvsborg	X	X	X	X		X	X	-	X	X
Kalmar	X 1599-01						SH	SHX		
Björkenäs	X 1599-01									
Västervik		x								
Stegeborg	SHX	SHX	(X)	?	?	X	SHX	?	X	
Nyköping		X	X pin	X						
Kungsör	x	x	x	X	Xx				X	X
Västerås	X Björnö	XBjörnö						X Ridö	X Ridö	X Ridö
Tynnelsö			-							
Gripsholm	X	X pinass								
Strängnäs		X pinass	(i Gripsholms räkenskap)							
Gävle							X	X		
Hälsingland		x pråm						X lodjpr		
Enånger	SHX	SH	SH	SHX	SHX					
Medelpad		x pråm								
Ångermanland		Xx pråm								
Åland	x	x								
Helsingfors		x pråm	X			X pråmar				
Viborg	X	x pråm								

Sammanställningen är ofullständig, bl a p g a att finska räkenskaper inte undersökts.

X räkenskap finns

x bygge omnämns i källorna

Fartyg sammanförda till den av Karl kontrollerade flottan i början av 1599 (fartyg under byggnad med 10 p)

Skepp	Antal sjöfolk (SMHF 10:4)
Stora Skeppet	200 färdig 1589
Vasen	80 färdig 1599 Aspö
Tre Kronor	80 erövrade 1598
Rotenkrans	60 färdig 1599 Skokloster

Svarte Ryttaren	50	färdig till 1597, i Sth våren 98
Elefanten	50	nämnd i Sth våren 1598, under färdigställande, i tjänst 1599
dessa två byggda i Västervik och Kungsör?		
(Svenska) Ängeln	50	färdig 1594
Draken	50	sjösatt 1594/5
Pelikanen	50	färdig 1595
Björnen	36	färdig 1594
(Hälsinge) Lejonet	36	färdig 1594
S Erik	40	byggd för hertigen 1596
Finska Ängeln (Större)	40	färdig senast 1597
Blå Falken	40	byggd för hertigen 1597
Gripen	30	byggd för hertigen 1590-91
Duvan	30	fanns i Sth våren 1599, i tjänst
Enhörningen	30	Nämnd 25/10-98, färdig i Nyköping våren 1599
Leoparden	30	färdig i Nyköping våren 1599 (byggd?)
(Nyk) Morianen	30	färdig i Nyköping våren 1599 (byggd?)
Unge Ryttaren	30	fanns i Kalmar som färdig våren 1599 (Västervik?)
Gefle Ulven	24	troligen färdig i Gävle 1599
Engelsmannen	20	(= Engelska Draken), erövrad 1598
Gefle Ängeln	16	troligen färdig i Gävle 1599, Mikael skeppare
Förlorad Son	12	troligen erövrad 1598
Danziger Ängeln	15	troligen erövrad 1598
Vita Falken	25	hertigens skepp, nämnd ffg 1598
Räven	8	hertigens skepp, nämnd ffg 1597
Skepp under byggnad i Västervik, färdigt till våren 1599 (Unge Ryttaren?)		
Skepp under byggnad i Enånger sedan 1598, färdig 1600 (Samson)		
Skepp på stapel (?) vid Skobolandet (inte Rutenkrans?)		
Skepp byggt i Härnösand, ska värderas före köp HKR 24/2-99		
Blå Ormen, viss utgift i Sth, SkgR 1599 och uppbörd dito 1600,		

I Älvsborg

Achilles	Arvid Gustavsson skepp, beslag 1598
Hector	Reinhold Rijks skepp, beslag 1598
Scipio	byggd 1594-97 i Älvsborg
Svanen	byggd före 1600 i Älvsborg/Lödöse, våren 1600 till Holland
Hercules	färdig i Älvsborg senast 1600

Mindre örlogsfartyg

Bergshammars Barken	Nämnd ffg 1592, kanske omdöpt 1599
Anders Boijes pinke	Nämnd ffg 1597
Lybska Pinken	Nämnd ffg 1598
Kanslipinken (jakten/båten)	äldre (?)
Kammarpinken (jakten)	äldre (?)

Galärer

Min nådige Furstes galeja (nämnd 1598) kan vara Nya galejan byggd i Nyköping 1598?	
Midelste Galejan (kan vara M n f G) 5 man (ej i tackel- och tåg inv 11/1599)	
Store Galejan (inte den som 1598 gick till Polen)	
Jungfrun	Fanns våren 1599 och troligen 1597/8
Postpfärd	Dito
Munken	Dito
De tre sistnämnda (även kallade fregatter).	

Stora örlogsskepp över 500 ton

Fanns i början av 1599

Stora Skeppet, 1599 *Mars*, 1599: *Julius Caesar*, med *Makalös* som dubbelnamn. **2400 ?**
RR 28/2-99 har avslutits, ska förbyggas. RR 24/3-99: det stora skeppet i Sth vid namn Makalös är avrivet. RR 29/11-01 hertig Karl vill veta vilka redskap som behövs till det stora skeppet uti Stockholm ligger vilket vi gärna vill ha färdigt. Rannsaka hur det uti botten kan vara försedd och om det inte är täckt med sågebräder som vi befallt ska det så täckas. Inte med i Skeppsrulla 31/1 1603 (som dock inte är fullständig), Inte med i Skeppsrullan 1610 som verkar fullständig.

I LönR 1603 (SH 54:3) under särskild kategori: gemena på Stora Skeppet: 29 man

Inte nämnd i odaterad skeppslista, ca 1606 (SH 58:6).

I SkgR Sth 1610 (SH 62:3) nämnd i inventarium 14/11 1609 (ing inv till 1610) där det anges att inventarier och utrustning tagits av Makalös, och står sist i räkenskapen som Julius Caesar. Senast nämnd 1611 i SkgR Sth 1611 som Makalös, obetydlig utgift (SH 63:1) (OBS att SkgR, Sth 1612-14 saknas).

Deplacementberäkningen bygger på ett smalt underlag: tåg 24" i behovslistan 13/1 1602, 200 båtsmän i besättningsplan för 1600. I *Diplomatica, Hispanica*, vol 62, brev från Johan de Frennde från Spanien, har erbjudit det stora skeppet vid Skeppsholmen i Stockholm, 1200 lasten gross till försäljning (Håkan Jakobsson har funnit detta). Hade vid avrustningen 1609 9 roderhakar (SH 62:3).

I *NaN* 2000 ton: en grovuppskattning.

Vasen (1599 även *Gideon*, *Förgyllda Vasen*)

900

Byggt på Aspö 1596-99. Skeppsbyggmästare: Mäster Thomas (Wollter). Enligt *Zettersten 1890*, s 252 Thomas Sigfridsson men efternamnet saknas i källorna.

HKR 28/8-96 till Holger Andersson (var?) att leverera proviant till Tomas skeppsbyggare och hans folk vid skeppsbyggningen (var?).

HKR 8/5-97 pengar till Thomas skeppsbyggare för att påskynda bygget på Aspö.

HKR 14/5-98 till Scheel skeppet som kommer från Aspö måste få tackel, tåg, ankare.

Hertigens RKB 1598, 61:1: M Thomas skeppsbyggare har bekommit till skeppsbyggningen vid Aspö.

RR 28/2-99 stora skeppet från Aspön ska över grundet.

RR 29/4-99 Mäster Petter Byggemester har kommit det stora skeppet i Sth över grundet.

RR 18/5-99 det stora skeppet *Gideon* är nu på något tackel och tåg när färdigt.

Scheel till hertigen odaterad (M 1848), vinter/vår 1599 Vergulte Vase eir sie über gebracht.

Hade 1602 tre segel på stormasten, stor och liten mesan samt blindar, fyrmastat, Inte med i tacklingsinventariet 1610, inte med i arkliregistret sedan 1603, i odaterad lista, troligen tidigt 1611: mycket ofärdig (SMHF 7:6).

Var inte i tjänst under Kalmarkriget och har uppenbarligen genomgått en grundlig reparation och nyupptackling, färdig först 1617. *Zettersten* tolkade detta som att skeppet nybyggt vid Ridö 1615 men det finns kontinuerligt med i källorna med sitt namn under 1610-talet. I RR 14/1-14 där det är uppenbart att skeppet inte är identiskt med något av de sju nybyggen (bl a två från Ridö) som nämns och som synes vara alla större skeppsbyggen som bedrivits från 1611 fram till 1616/17.

Brann i Djurhamn i okt 1623 (*1611-1632*, s 152)

Depl: tåg 1599 komplett, inga data anges, 1602: 15", 14". Bes: 1600: 80, 1614: 60+250, 1615: 100, 1621: 109. Best 1600: 258 p, plan ca 1600/01: 131 p, 1621: 408 p. *1611-1632*: 341/326 p, 1622: 300 läster.

Tre Kronor (ex Weisse Adler)

700

Ursprung och byggnadsort okänd. Erövrade vid Stegeborg 21/9 1598 (se bl a Sigismunds brev 3/10-98, RR), återställt till Sigismund, grundstött vid Stafle i Kalmarsund i oktober 1598 (Zetterstens fartygslista, vol 7, KrA), RR 4/4-99: bärgat och av hertig Karl döpt till Tre Kronor, behöver: 1 ankare om 6 skeppund, ett om 5½ skeppund, 6 fältslangor, 8 halvslangor, *4 stormstycken.

Kallas i tre fartygslistor från 1614/15 Kronan (M 1761, SMHF 7:8, 7:10).

SMHF 8:6: lista c 1623/4: 20 portar under överloppet.

Senast nämnd i en bestyckningsplan till 1625 (SH 70:6), men har av allt att döma inte utrustats det året eller senare (saknas i två bestyckningsplaner för 1625 i AR 1625/12).

Uppgiften i *Zettersten 1890*, s 487 och *Sveriges Sjökrig 1611-1632*, s 251 att fartyget förlist vid Danzig/Oliva 1626 bygger på att Zettersten läst fel i en källa om ett rigghaveri på det nya skeppet Tre Kronor, jfr *Sveriges Sjökrig*, s 166. *Gamla Tre Kronor* finns med i en lista över skepp som blivit "borta" 1625-28 (SH 71:2): årtal 1626, plats anges inte. I odaterad handling om tacklingsarrendet (sannolikt i samband med dess förnyandes, RR 12/8 1626) står om G Tre Kronor att skeppet är avlagt (efter förra kontraktet 1622) och Clerck tacklet tillställt.

Depl: tåg 1599: 14" 10" 8", 1610-11: 14" 13" 12" 9". Bes: 1600: 80 man, 1609: 40 + 350, 1614: 50+100, 1615: 80, 1621: 61. Best: plan 1600/01: 88 p, max 1604: 203 p, 1621: 252 p, 1611-1632: 152/146 p, 1622: 200 läster.

Uppgifterna något motstridiga: I tacklingskontrakt från sent 1610-tal grupperas Tre Kronor ihop med de största skeppen men 1621 med medelstora, både Apollo och Andromeda räknas som större. 700 ton ganska lågt för äldre uppgifter, för högt för senare, men inget tyder på kontinuitetsbrott.

Rutenkrans

700

Byggd i Skokloster, står i byggning på Skogbolandet (HKR 12/1-99). Skeppsbygge har pågått där sedan 1592, osäkert om det byggdes något skepp före Rutenkrans Nämnd första gången i SkgR, Sth 1597 med utgift på bultar (hade ingen skeppare) (möjligen, men osannolikt, ett annat skepp som tillfälligt haft detta namn). Nämns som under byggnad på Skogbolandet i RR 12/1-99, bygge uppsatt där (?) som ska vara färdigt snarast så långt yxan kräver i RR 28/2-99 (ett senare stapelsatt skepp?). Nämnd i SkgR Sth 1599 men inte med i tackelinv 11/1599. Försänktes i Kalmar 1611.

Depl: tåg 1599: 14" 5", 1610: 11" 11". Bes plan 1600: 60 man. Best 1600-09: max 1600: 152 p.

Ängeln, Svenske Ängeln

700

Byggd vid Bergshamravik. Skeppsbyggmästare: Mats Roland (ProvR, Sth 1593-95 nämns där 31/5 1594). Nämnd som Bergshammars Ängeln i Mantalsregister 1/11 1594 (SMHF 6:7) och ProvR 1594 (SH 51:2), som Ängeln i SkgR 1595 (SH 52:4). Skepparen Erik Olsson som nämns 1/11-94 var 1/4 1593 (SMHF 6:3, 6:7) skeppare på Nya Skeppsbyggningen tillsammans med Olof Värmdö som i SkgR 1594 nämns som skeppare vid nya byggningen vid Västerhaga.

Nämnd i SkgR, Sth 1609, inte 1610.

Odaterad, ca 1611: oduglig, sjunken vid Ladugården (SMHF 7:6). SkgR, Sth 1611, uppbörd av bultar från gamla skeppsvrak.

Depl: tåg SkgR, Sth 1595: 14" 14" 13", plan 31/1-02: 18" 16", 1603: 14" 14" 13". Bes plan 1600: 50 man + 80 knektar. Best 1599/1600, 126 p, plan 1600/01: 128p. Planen för tåg 1602 tyder på att skeppet var större än Draken och Pelikanen, men övriga data pekar på att de var ungefär lika stora.

Pelikanen

700

Byggt i Västervik. SH 50:8: ett skepp, tydligen större under byggnad i Västervik 1593.

Räkenskap för bygget (med namn angivet) 1594-95 finns, skeppsbyggmästare Olof Torstensson (SH 52:3). HKR 4/3-95 skepp ligger i Västervik, HKR 12/5-95 tackling av skepp i Västervik. Med i SkgR, Sth från 1595. Sist på lista 1610. Med i ProvR 3/1611, I odaterad lista ca 1611: mycket ofärdig (SMHF 7:6).

Skgr Sth 1611: gammalt vrak i Stockholm, uppbörd från detta. Med långt ned på lista över utspisade i Sth 1612 (ProvR, Sth 1612)

Kan vara Västerviksskeppet som i Rött Nr 235 får 6 ankartåg om 15" 12"

Depl: tåg: plan 31/1-02: 14" 9", 1603: 12" 6". Bes plan 1600: 50 man + 80 knektar. Best max 1599/1600: 151 p, plan 1600/01. 132 p.

Draken

700

Byggt i Drakenäs. Drakenäs skeppsbyggning från 30/9-93 i SH 51:5. Skeppsbyggmästare: Erik Mårtensson (SH 51:5). Räkenskap för bygget 1594-95 (då det sjösattes mellan 1/10-94 och 6/7-95) finns (SH 51:5, 52:2, 52:11). Fyra master (SH 52:9). Nämnd i Skgr, Sth från 1595. Strandad vid Fårön (Zettersten, vol 7, KrA läser: Fårösund) Korsström hösten 1605 (RR 29/10, 21/12 1605). Skgr, Kalmar 1606, ifrån Gotland med Drakens stycken.

Depl: tåg: SH 52:9: 1595: 16" 15" 13" 12", plan 31/1-02: 14" 13", 1603: 15" 14" 12". Bes plan 1600: 50 man + 80 knektar. Best 1599-1603: max 1599/00: 166 p, plan 1600/01: 132 p.

Scipio (Sipionen)

700 ?

Troligen byggd vid Älvsborg 1594-97 av mäster Johan Claesson van Edam. Fanns 1598 i Älvsborg som kungens skepp och fick av hertig Karl namnet Scipio (RR 4/12-98, 19/3-99, 23/5-99). Byggnadshistorien inte helt klar men eftersom det var helt färdigt före 1599 kan antas vara det skepp som omnämns i byggnadsräkenskaper samt HKR i Älvsborg 1594-97, se VglH 1594:16: Johan Claesson van Edam kvittens 29/9-95, ek till nya skeppet som byggdes här vid befästningen 1597. Förlist vid Gotland, tacklingen i uppbörd i Sth skeppsgård 1602 (SH 54:1). Strandade vid Hoburgen på Gotland på väg från Kalmar till Riga i april 1602 (RR 23/4-02 enligt *Zettersten 1890*, s 451, 2 brev 28/4-02 i Dan Johanssons excerpter).

Depl: Grundas på uppgift om 14" ankartåg före det att skeppet skulle byggas (SH 51:6) samt rigginv 1602 som visar märstrigg på tre master (SH 54:1). Bestyckning från Älvsborg 1601 (AR 1593/7): 57 p: 4 slangor, 9 ½ slangor + 6 lätta.

NaN, depl (300): det mesta av ovanstående data funna senare.

Svarte Ryttaren

600

Nämnd i Skgr, Sth 1597, hade skeppare. HKR 14/5-98 nämnd i instruktion till Scheel på sätt som tyder på att det håller på att färdigställas i Sth. Byggnadsort inte känd men Västervik och Kungsör är troliga (möjligen även Skokloster), p g a att skeppsbygge pågick där utan att några andra namn säkert kan knytas till dem. Jfr Unge Ryttaren, som kan vara nästa Västerviksbygge, färdigt till våren 1599 (namnen!).

Senast nämnd i tjänst i ProvR Kalmar 1604. I Skgr, Kalmar 1607-08 (SH 60:4) anges i uppbörden att 150 bultar under 1607 huggs ut till Nyckelns byggande och till annat. Inget i uppbörd, Kalmar 1606.

Depl: tåg 1599: 12" 6" 4", Bes plan 1600: 50 man. Best max 1599/1600: 110 p.

Elefanten

600

Nämnd i Skgr, Sth 1598 med skeppare, längst ned bland utgifter, kan ha kommit under 1598. HKR 14/5-98 nämnd i instruktion till Scheel på sätt som tyder på att det håller på att färdigställas i Sth.

Byggnadsort inte känd men Västervik och Kungsör är troliga (möjligen även Skokloster), p g a att skeppsbygge pågick där utan att några andra namn säkert kan knytas till dem.

Bränd (av polska brännare?) vid Dünamünde 1608 (arklireg 1608, SH 60:6).

1611-1632 uppger att samma Elefanten fanns från 1598 till 1625: har missat arklireg 1608.

Depl: tåg: 1599: 12" 10" 9". Bes plan 1600: 50 man. Best 1600-08, max 1604: 136 p, plan 1600/01: 70 p.

Blå Falken

600

Hertig Karls skepp, kan ha byggts i Nyköping 1596-97, sannolikt som örlogsskepp.

Senast nämnd i SkgR 1608 som Gamle Blå Falken, endast uppbörd.

OBS Ny Blå Falk nämnd i SkgR 1608, förlist 1608.

SkgR Sth 1611: uppbörd av bultar från vraket.

Depl: tåg 1599: 14" 12" 10". Bes plan 1600: 40 man. Best 1600-04, max 1602: 138 p.

Finska skepp, införlivade med flottan 1599

Finske Svanen

800

Erövrat från Sigismunds anhängare i Finland 1599. Fick aldrig artilleriuppbörd. RR 3/6-01 Svanen (opreciserat) inte tjänlig till örlogs, kan brukas till Västindien, skulle till Holland med träläst. RR 1/12-01 Finske Svanen hade skadats vid Holland. RR 17/1-05 ska gå med träläst. RR 2/6-08 ska på handelsresa.

Senast nämnd i SkgR, Sth 1608.

Odaterad, ca 1611: oduglig, sjunken vid Ladugården (SMHF 7:6). SkgR, Sth 1611: uppbörd av bultar från gamla skeppsvrak.

Depl: tåg 1599: 15" 9", 1603: 14" (ofullst inventarium). Bes plan 1600: 80 man, 14/5-01: 53 (i samma Vasen, Pelikanen, 51) (M1761). Ingen känd bestyckning.

Viborgs Rosen

600

En Rosen i SkgR, Sth 1596. Även hertig Karl hade ett skepp med detta namn: kan vara detta. Strandad och sjunken vid Gotland 1601 (RR 31/7-01), det mesta av bestyckningen bärgad. Uppbörd i SkgR, Sth 1602 och 1604 (särskilt omfattande 1604, delar av tacklingen).

Depl: Bes plan 1600: 39 man. Best 1601-02: 110 p, plan 1600/01: 75 p.

Viborgs/Finske Hector

600

I listorna från nov 1599 finns Hercules, i plan för 1600 finns Hector (50 sjöfolk), inte säkert samma men ett namnbyte/förväxling verkar trolig. I arklireg för 1600 finns Viborgs Hector: får 2 ½ kartoger, 2 fältslangor, 2 stormstycken (hela bestyckningen, återgår enligt Reg) även nämnd i bestyckningslista 16/11 1601 (SMHA D 3, nr 125) som Finska Hector och rimligen densamma som kallas Hector i SMHF *fd vol 7*, odaterad bestyckningslista från ca 1600/01. Bestyckningen i dessa två listor liknar varandra och inkluderar 2 ½ kartoger.

Senast nämnd i SkgR, Sth 1606. RR 2/6-08 skulle ha sänts på handelsresa.

Odaterad, ca 1611: oduglig, sjunken vid Ladugården (SMHF 7:6).

Jfr AR 1600/1: 1602 och Arklireg 1602: där Finske Hector och Åbo Galejan av allt att döma är identiska men omöjligt identiska med det större skeppet.

Depl: tåg 1599 om det är Hercules: 12" 11" 9" (endast två undermaster), plan 31/1-02: 14" 12", 1603: 14". Bes plan 1600: 50 man. Best: plan 1600/01: 118 p. Bestyckningen 1600 och 15/11-01 är påtagligt ofullständig, därefter inte bestyckad. Deplacementet främst efter bemanningsplan: tåg och bestyckningsplan tyder på 700 ton.

Nybyggda

Samson

700

Detta fartyg kan genom kombination av dimensionsuppgifterna i 1598 års avtal och bemanningsplansuppgiften från 1601 antas vara det skepp som hertig Karl 1598 överenskom med skeppsbyggaren Anders i Holm att det skulle byggas i Enånger, det första kända entreprenadkontraktet för den svenska flottans nybyggen. Skeppet Samson har aldrig haft arklippbörd, det användes delvis som handelsfartyg och dess livslängd var kort vilket allt tyder på ett furuskepp mindre lämpat för örlogstjänst.

Det var med säkerhet ett annat skepp än det samtida Samson, byggt i Älvsborg 1602-05, båda nämns t ex i odaterad skeppslista 1606 (SH 58:6).

HKR 28/2-98 förhandla med Anders i Holm att han ska uppbygga och uppsätta ett skepp om 46 alnars köl, 17 alnar bred på segelbalken eller kobryggan, 6½ aln hålskepp.

RR 3/1-99 skepp på stapel i Hälsingland ska snarast sjösättas, RR 7/1-99 skeppsbyggningar på stapel i Hälsingland, Gävle och Hudiksvall ska snarast bli färdiga.

RR 20/4-99 skeppsbyggningarna i Hälsingland och Gävle ska snarast bli färdiga och komma söderut.

HälsH 1598:1 Anders Holm, byggmästare på nye skeppsbyggningen uppsatt i Enånger.

Nye skeppsbyggningen som h f n lät uppsätta i Enånger 1598, fullbordad och ligger nu i skeppsgården i Sth anno 1600, betald 1600.

RR 27/7-00 skeppsbyggmästare i Enånger Anders Pedersson i Holm.

Senast nämnd 1607 SkgR, Sth och i RR 3/1-07, skulle gå med träläst.

Depl: dimensioner i HKR 28/2-98 (ovan). Mantalslista 14/5-01: 50 båtsmän, i samma: Svanen 53, Vasen och Pelikanen, 51, Draken, 45, Ängeln, 44 (M 1761).

Smålands Lejonet

800

Byggt i Kalmar 1599-1602, med stor sannolikhet Norra Skeppsbyggningen i Kalmar, vilket enligt SH 53:1 är Björkenäs. Enligt SkgR, Sth 1599-1601 (SH 53:2) var Erik Eskilsson (svårläst men namnet finns i Sth 1595) skeppsbyggmästare i Kalmar. Kom till Stockholm från Kalmar 1602, SkgR Sth. SmåIH 1601:5, Kalmar, f 28 nämner Norra och Södra skeppsbyggningen, skeppsbyggmästare Erik Lindersson (min läsning).

I odaterad lista, troligen tidigt 1611: mycket ofärdig (SMHF 7:6). Var under Kalmarkriget i tjänst som flaggskepp 1612 men finns inte nämnd i tacklingsarrendena 1615 eller 1618 eller i planhandlingarna från 1621. Nämnd i 5e flottan 1/6 1621 (som transportfartyg?), Sandbergiska samlingen, Z 2891. Senast nämnd i ProvR, vol 59, Sth 10/1622. Utgår 1622 (1611-1632).

Depl: tåg 1610-11: 14", ofullständig, endast två undermaster. Bes: 1614: 60+150, 1615: 90 (långt ned: mycket ofärdig). Best: max 1603: 158 p, 1612: 152 p. 1611-1632: 43/205 p före 1617.

Röde Lejonet

600

Sannolikt byggd i Västerås (Mäster Tomas) eller Kungsör (Mäster Robert) och har förts till Stockholm 1602 eller 1601. Både Kungsörs Skeppet och Västerås Skeppet låg på strömmen med manskap 19/5 1602 (SMHF 6:14). Nämnd som R L f f g i SkgR, Sth 1604. I SMHF 6:15 (13/1 1601) anges behovet av hampa för att tackla Kungsörs Skeppet till 110 skeppund medan Björnö skeppsbyggning behöver 120 skeppund, vilket kan betyda att Västeråsbygget är det större, d v s Röda Lejonet.

RR 2/2-00 proviant till 56 personer i 4 månader som ska arbeta vid de skeppsbyggningar som ska uppsättas i Eskilstuna, Kvicksund, Kungsör, Västerås. RR 30/6-00 stångjärn till skeppsbyggning i Västerås. RR 18/7-00 Brynjell Månsson, vi vill uppsätta skeppsbyggning på Björnön ((ö nära Västerås, på Västeråsfjärdens östra sida). RR 30/7-00 Robert Engelsman antagen av hertigen som skeppsbyggmästare att uppsätta ett skepp på Björnön vid Västerås, anvisningar om detta. RR 1/9-00 Johan Mårtensson ansvarar för skeppsbyggnaden i Sth, Stegeborg, Västerås: driv på färdigställandet.

SkgR, Sth 1601 uppbörd från skeppsbyggningen som kom från Kungsör, skeppare William Williamson. Vidare omnämns Kungsörs skeppsbyggning: M Robert och Björnö skeppsbyggning: G(amle) M Thomas.

SkgR, Sth 1602 nämner skeppsbyggningen från Kungsör samt Björnö skeppsbyggnad. Som skeppare på Kungsörs Skeppet anges W Williamson och på Västerås Skeppet Nils Engelsman.

Skulle 1611 ha seglat till Västindien (RR 16/4 1611).

Erövrad av danska flottan utanför Smålandskusten i aug 1611. Enligt HjB, vol 42, vid Kråkelund 2/9. Förlist i dansk tjänst vid Kristianopel 1611 (Probst).

Depl: tåg 1610-11: 12" 10". Bes: 1609: 35 + 250. Best 1610: 115 p, 1611-1632: 122 p. Som dansk 1611: 9 3/4 och 6 1/2 slangor. Deplacementet bygger främst på bemanningsplan 1609 samt jämförelse med Svarte Ryttaren och Elefantens som har likartad bestyckning och tågtjocklek. Dessutom står skeppet som nr 2 i 1610 års tacklingsinv.

Tidigt i augusti 1600 finns i RR direktiv om att starta ett skeppsbygge på Åland under Unge Mäster Thomas och ett i Stegeborg under en holländsk mästare. Båda skeppen blir färdiga 1602. Sedan *Zettersten 1890* (s 296) har Stegeborgsskeppet identifierats med Förgyllda Äpplet medan Ålandsskeppets identitet liksom det samtidigt byggda skeppet Scepters ursprung varit okänt. Ett odaterat brev (M 1754, jfr RR 9/12-01 för datering) från Mäster Thomas med dimensioner för ett större skepp byggt på Åland har varit känt av åtminstone Hj Börjeson (*Svenska Flottans Historia 1942*, s 257) men inte kopplats till något namngivet skepp.

SkGR, Sth 1602 (SH 54:1) upptar Förgyllda Äpplet som av utgiften att döma har riggats i Sth samt längst ned Lilla Äpplet ifrån Östergötland. Löningsregister 6/5-02 (SH 54:6) har Epledt ifrån Östergötland, samma (2 gånger, ett överstruket) i 21/8-02 (SH 54:6), båda långt ned/sist. Helt klart att det fanns ett "litet Äpple" från Östergötland och sannolikt är detta det enda Äpple som uttryckligen anges komma därifrån. Zettersten bygger förmodligen uppgiften om Äpplets byggnadsort på denna notis. Det är ett möjligt antagande att Lilla Äpplet var en pråm eller liknande som byggts med avfallsvirke från ett större skeppsbygge med samma namn men det något liknande fall är inte känt.

Bygget i Stegeborg avslutades 1602 med en utgift för sjökost mellan Stegeborg och Nyköping. Scepter låg enligt SkGR, Sth 1602 i Nyköping medan Äpplet riggades i Stockholm (SH 54:1). M Isbrand, ledaren för skeppsbyggeriet i Stegeborg 1600-02 år 1602 var i Nyköping och byggde på Nya Skeppet, vilket rimligen är Scepter (här omnämnt som Nya Skeppet Sceptor). (Södh 1602:2:2). En ytterligare notis av intresse är att i Likvidationer 91:1 nämns att Cornelius Corneliusson i Holland (1603-04?) betalat några timmermän som arbetat på Stegeborg Sceptor.

Om Scepter byggdes i Stegeborg är Äpplet det enda skepp om passar till dimensionerna på skeppet på Åland. Eftersom Likvidationer är den enda källa som uttryckligen attribuerar ett av skeppen till en byggnadsort får den uppgiften företräde här: Scepter antas byggd vid Stegeborg och Äpplet på Åland.

Scepter

700

Byggd i Stegeborg 1600-02, skeppsbyggmästare Isbrand Johansson. Kom till Nyköping 1602 för tackling och utrustning.

SH 54:2 är räkenskapen för bygget 1600-02. RR 3/8-00 hertigen har antagit holländsk skeppstimmerman som med några holländska timmermän ska bygga ett skepp av virket som ligger vid Stegeborg. RR 1/9-00 Johan Mårtensson ansvarar för skeppsbyggnaderna i Stegeborg, Västerås: driv på färdigställandet.

ÖglH 1600:11 Stegeborg utspisning vid skeppsgården. ÖglH 1601:2A 1 Stegeborg, till Stegeborgs skeppsbyggning, Isbrand Johansson. ÖglH 1602:8 Stegeborg, till skeppsbyggnaden. SH Stegeborgs skeppsbyggning 1600-02. SH 54:2 Sjukost för resa mellan Stegeborg och Nyköping sist bland utgifterna.

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (*1611-1632*, s 78).

Depl: Saknade 1605 tåg om 11". Best, max 1604-10: 1607: 148 p.

(Förgyllda) Äpplet

800

Byggd på Åland 1600-01/2 av Unge Mäster Thomas (Nilsson) 1600-02. RR 6/8-00 till unge Mäster Thomas skeppsbyggmästare: ska levereras bultar, järn och spik till den skeppsbyggning vi har befallt honom uppsätta på Åland. Sjösatt 5/8 1601 och beskrivs i odaterat brev från Mäster Thomas till hertig Karl i M 1754: kölen 48 svenska alnar, framstäv hänger 18 alnar, bredd i slag 12 alnar, bredden i överloppet 19 alnar.

Troligen tacklad i Stockholm 1602 (SkGR, Sth, utgift). Långt ned i utgift i Sth nämns även Ålands skeppsbyggning, ihop med Västerås, Kungsör och Smålands Lejon från Kalmar. Hade 31/1 1603 4 master, stor och liten mesan.

Gick på grund och sjönk vid Barösund i Östergötlands skärgård 1609, bärgad 1610 och förd till Kalmar för reparation (RR 17/7, 18/9 1609, 13/5, ca 4/7 1610)

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (*1611-1632*, s 78).

Depl: tåg 1603: 15" 13" 12". Bes: 1609 (SMHF 7:6): 50 sjöfolk + 400 krigsfolk (Tre Kronor 40+350). Best 1603-10, max 1605: 168. Dimensionerna: ca 138/38/15 ca 2000 m³, minst 800 ton.

Samson

???

Byggd i Älvsborg 1602-05, under ledning av Cornelius Corneliusson och Johan Byrgesson (båda nämns i VglH 1604:4A1 20/7-04). Johan Byrgesson, skeppsbyggnad på stapel enligt VglH 1602:12:1. AR 1601/12 1602 leverans av bultar, spik, sågebräder till nya skeppsbyggningen på stapel.

VglH 1603:14:1 till den store skeppsbyggningen på stapel.

VglH 1604:4A:1 arbetslön till skeppstimmermän, handsågare, blockmakare, snickare, smed att förfärdigat stora skeppet Samson, C C och Johan Byrgesson 20/7-04. Vidare 1604:4A 2-3 mer om Samson.

RR 21/11-03 skepp färdigt i Älvsborg (inte den nya pinassen).

RR 8/3-04 Corn C:son ska ha varit byggmästare på skepp under byggnad i Älvsborg, ska förordna någon annan för att få skeppet färdigt till sommaren, RR 2/4-04 ersättare för C C utsedd (inget namn).

RR 3/11-04 till Älvsborg: att det stora skeppet låta förfärdiga till förste vårdag och träläst till det redo (Cornelis ger besked). RR 17/3-05 till C C. Är det stora skeppet färdigt? RR 17/8-05, nya skeppet Samson i Älvsborg. 12/11-05 felas något?

Odaterad fartygslista, ca 1606: i Älvsborg: det stora nya skeppet (tillagt: Samson) (SH 58:6 provisoriskt nr).

Nämnd i Älvsborg i RR 6/4-07. RR 6/4-08 till Söffring Jönsson, Älvsborg, perserna (?) som fått (?) Samson vill ha Jupiter i stället men den vill K Mt behålla, båda ska i avvaktan på vidare besked göras klara för vårt behov. Såld?

Depl: det finns inget underlag för att uppskatta det. Vi vet endast att skeppet ofta beskrevs som "stort".

Svärdet, Rikssvärdet, från ca 1626 Gamla Svärdet

900

Byggd i Västerås (Björnön) och nämnd som Riksens Svärd i SkgR, Sth 1605. Bygget borde ha pågått i flera år och någon måste ha varit byggmästare; Mäster Tomas (Wollter) som byggde skepp i Västerås (Björnön) 1600-02 och från 1609 på Ridö är den troligaste eftersom han under åren 1602-05 inte kan knytas till något annat betydande bygge. Han avlönades i Stockholm 1603-04 som Mäster Tomas Byggmästare (SH 55:7), 1605 (SH 56:4) och 1605-08 som Tomas Wollter (enligt *Cederlund*, s 45).

RR 17/2-06 till Sth skg: Låt bygga på det skepp som uti Västerås byggt är.

dito till Jören Gyllenstierna: håll på att bygga på det skeppet Svärdet.

Arbete pågår i Sth skg fr o m veckan 17-22/2 1606 (SH 58:2, SkgR 1606)

Zetterstens excerpter: RR 21/2-06 säger att Svärdet är byggt i Västerås.

Mycket långsamt färdigställande, upprepade anmaningar i RR att få det färdigt, fick tackling först 1617.

Ca 1624: 20 portar under och 16 över överloppet (SMHF 8:6).

Utgår 1630 (1611-1632). Försäljning till en holländare som bl a erbjöd sin bojort, diskuterades, Klas Fleming till Gustav II Adolf 10/9 1630, RA.

Depl: Bes: 1614: 60+200, 1615: 100, 1621: 109. Best: 1621: 408 p. 1611-1632: 32/480. 1622, 1626: 300 läster.

Älvsborgs Hector (Hjorten)

700

Byggd i Älvsborg 1608-1610.

RR 30/12-08 skeppsbyggnad vid Älvsborg som vi uppsatt, RR 21/6-09 till Söffring Jönsson, Älvsborg: K Mt vill veta om det skepp som byggs, löpt av stapel eller ej, hur mycket hampa, hur stora ankaren?

RR 6/5-09 till Cornelius Corneliusson att vid Älvsborg låta resa ett skepp om 100 läster som skeppsbyggmästare Lorentz Johansson ska arbeta på, om det finns virke ska vid Älvsborg även resas ytterligare ett skepp om 100 läster, skeppsbyggmästare Anders Persson.

RR 7/6-09 till Älvsborg: stora nya skeppet ännu inte färdigt.

Dim enligt Probst (efter svensk lista): köl 102, bredd 28, djup i rummet 14 fot, men detta kan avse skeppet Victor.

1609:13A nya skepp *Elfzb Hector* arbete begynnande 10/6-09, arbete efter Johanni 1610 tills det blev redo, VglH 1610:1:3 inget specifikt om bygget nämnt

I RR 8/5 1610 står det Älvsborgs Hjorten, 1611-1632, s 97: Hector kallas Hjorten i RR 9/9-11: Hjorten var tydligen ett namn som användes om skeppet hos centralregeringen.

Försänkt vid Älvsborg i april 1612, erövrade av danskarna 24/5 1612, bärgades (1611-1632, s 103f). I tjänst till 1630/31, förliste (Probst).

Depl: enligt min bedömning av Probsts danska uppgifter. NaN 800 ton. Sveriges Sjökrig har fört samman skeppet med äldre Ä H och inte observerat dess förlisning.

Köpta och erövrade

Lejoninnan

600

Holländskt handelsskepp, erövrade 1608 (AR 1608/1: fribytteskepp upptaget i sjön), omnämmt i mantalsregister, Kalmar 18/8-08 som Hollands Leinnen (SMHF 7:5).

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (1611-1632, s 78).

Depl: tåg 1610: 11". Bes 1609: 35+300. Best 1610: 134 p (vid erövringen 50 p: 6 3/4 och 2 1/2 slangor, 6 stenstycken).

Hollands Förgyllda Rosen, 1610: Blomman

600

Holländskt bevärnat handelsfartyg, erövrade 1609 (AR 1609/1). 7 3/4 slangor, 4 stenstycken inv 1610 blinda. I SkgR 1610: Blomman.

Ca 1624: 20 portar under överloppet (SMHF 8:6); 2-4 mer än andra holländska priser.

Utgår 1627 (1611-1632).

Depl: tåg 1610-11: 11" 10". Bes: 1614: 50+60, 1615: 70, 1621: 51. Best: 1612: 48 p, 1621: 252, 1611-1632: 22/73; 1622, 1626: 200 läster.

I NaN 500 ton, men bes 1615, best 1621 och lästetal indikerar ett större skepp än övriga holländare från 1609.

Örlogsskepp om 300 t o m 500 ton

Fanns i början av 1599

Hälsinge Lejonet, Lejonet, Svenske Lejonet

400

Byggd vid Iggesund, Njutångers socken, Hälsingland, 1592-94 (HälsH 1593:7, 1594:6:1), nämnd i mantalsreg 1/11 1594 (SMHF 6:7), nämnd t o m 1598 i SkgR som Hälsinge Lejonet och som Lejonet till 1600. Bör vara Lejonet, nämnt i RR 3/10-02 som ett skepp i Nyköping som avdragits och gjorts till pråm.

Depl: Bes plan 1600: 36 man + 60 knektar.

Lejonet finns i lönerereg (SH 52:6) 20/3 1595 och 3/8 1597, i SkgR/uppbörd 1597 (SH 52:4). Hertig Karl beordrar i HKR 16/5 1597 *Lejonet* till Vaxholm-Älvsnabben-Söderudden (?) tillsammans med tre andra fartyg. *Lejonet* avlönas 29/7 1599 i Scheels flotta (RKB 61:1). Tackelinventarium för *Lejonet* i Nyköping 23/11 1598, proviantregister 18/11 1598 och mantalsregister inför vintern 1598/99 finns i SH 52:8, men skeppet nämns inte i Scheels lista från våren 1599 (M 1848). I Smålands Handling 1599:9 nämns betalning till styrman på *Lejonet* 16/1-99. *Lejonet* finns i lista över skepp i Nyköping inför sommaren 1600 (SMHF 10:4) men inte i en i övrigt nästan identisk lista över skepp i Nyköping 25/4 1600 i SMHF 6:14. Slutligen nämns *Svenske Lejonet* i Söd H 1600:7:1, Nyköping och 1600:14, Nyköping. *Lybske Förgyllde Lejonet* som börjar nämnas 1599 är helt klart ett annat skepp: i SödH 1600:7:1 nämns utspisning till *Draken, Ängeln, Pelikanen, Björnen, Hannibal, Leoparden, Förgyllde Lejonet* som kom från Stockholm till sin utredning samt *Lejonet* som ligger i skärgården (kvittens 27/5 1600). SödH 1600:14 skepputredningen nämner *Förgyllde Lejonet* och *Svenske Lejonet*.

Gävle Björnen, Björnen, Svenska Björnen **400**
Byggt vid Älvkarleby och nämnd som Älvkarlebyskeppet i Mantalsregister 1/11 1594 (SMHF 6:7), som G B i SkgR 1595 (SH 52:4). Identiteten nästan säker genom uteslutningsmetod, skepparen Jakob Olsson 1594 kan vara Jakob Remare 1595. Uppbörd levereras till skeppsgården i Stockholm 1608.
Depl: tåg: plan 31/1-02: 12", 1603: 14" 8". Bes plan 1600: 36 man + 60 knektar. Best max 1599/1600: 56 p. senast best 15/11-01.

Finske Ängeln (Större) **500**
Nämnd f f g i samma SkgR, Sth 1597 (SH 52:4) som Raumoskeppet nämns: de är således inte identiska. Senast nämnd i SkgR, Sth 1605: uppbörd. Odaterad skeppslista, troligen 1606: vid Ladugården (SH 58:6, provisoriskt nr).
Depl: tåg 1599: 8" 6" 9", skulle 1603 få 12" 10 (RR 7/4.04, jfr SödH 1603:10 arbete på F Ä i Nyköping). Bes plan 1600: 40 man. Best max 1599/1600: 48 p. Deplacementberäkningen vilar på bemanningsplanen. Övriga data, särskilt tåg synes underskatta skeppets storlek.

St Erik **500**
Hertigens skepp, byggt 1595-96.
Nämnd i SkgR, Sth 1602-04, i SkgR, Kalmar 1605, i arklireg 1601, 1603-04 och i odaterad lista, troligen 1606 (SH 58:6, provisoriskt nr).
RR 27/7-08: Mäster Henrik Skeppsbyggare ska arbeta med St Erik i Kalmar. Senast nämnt i RR 13/4-09, låg i Kalmar, ska göras färdig.
Depl: tåg: 1599: 12" 10" 10", plan 31/1-02: 14". Bes plan 1600: 40 man. Best max 1603-04: 76 p.

Gripen **400**
Hertigens skepp, byggt vid Gripsholm 1590-91. Av bestyckningen att dömma ett starkt byggt skepp för örlogstjänst.
SH 54:2: Stegeborg 1600-02: Gripen förgicks vid Gotland, reversal 12/5-02. Strandade vid Hoburgen på Gotland på väg från Kalmar till Riga i april 1602 (RR 23/4-02 enl *Zettersten 1890*, s 451, 2 brev 28/4-02 DJ).
Depl: tåg 1599: 11" 11" 8", Bes plan 1600: 30 man. Best: max 1601: 72 p.
Dessa tre data konsistenta med 400 ton.

Vite Falken **300**
Hertigens skepp, först nämnt 1598. RR 25/9-02 en holländsk skeppare fick Vita Falken då han mist sitt skepp i kronans tjänst mellan Livland och Sverige.
Depl: tåg 1599: 8" 6". Bes plan 1600: 25 man. Best: max 1600: 42 p, plan 1600/01: 32 p.

Enhörningen **300**
Nämnd som Enhorn i lista på aktiva skepp 25/10-98 (SH 52:8). I Nyköping enligt RR 29/4-99: Enhörningen, Morianen och Leoparden förbyggda i Nyköping, snarast segelrede. Senast nämnd i SkgR, Sth 1606 och i odaterad lista troligen 1606 (SH 58:6 provisoriskt nr). Kan vara ett nybygge från 1590-talet eller troligare ett under inbördeskriget inköpt eller erövat skepp: bestyckningen svag.
Depl: tåg: 1599: 9" 9". plan 31/1-02: 10" 9". Bes plan 1600: 30 man. Best: max 1601: 25 p.

Duvan, Finska Duvan **400**
Nämnd som Gyllne Duvan i Scheels brev våren 1599 (M 1848). Senast nämnd i SkgR, Sth som Duvan 1603 och i arklireg 1604. 1604 finns i SkgR, Sth *Finska Duvan* ett fartyg som går till Älvsborg för handelsresor (RR 3/3-04 kallas där Duvan, 13/6-04 *Vår pinke Elfsborgz Duffwan*, till Pernau, samma resa omtalas i VglH 1604:4A2 som Finska Duvan. Detta är

egendomligt eftersom pinke är ett litet fartyg och Älvsborgs Duvan av allt att döma är ett litet fartyg, en tredje Duva.

Finska Duvan går på grund och förliser vid Skottland, sannolikt hösten 1606 (RR 11/2 1607).

Sannolikt att det ett prefix till namnet 1604 för att skilja det från den 1603 tillkomna Lybska Duvan. Kan möjligen vara Raumo Skeppet, byggt 1591/93 och senast nämnt i SkgR, Sth 1597 vilket i så fall kan förklara att den får Finska som prefix 1604. OBS AR 1603/1: Uppbörd av 2 3/4 slangor, 4 falkoner från Finska Duvan, stämmer inte med Duvan i arklireg 1603 men där stämmer inte heller arklireg 1603 och 1604 med varandra.

Älvsborgs Duvan nämns i AR 1605/1, SkgR, Sth 1607-09, tackelinv 1610 (med ofullständig tackling) och i arklireg 1607-08 med obetydlig beväpning. Detta fartyg bör finnas i Östersjön medan den samtida Lybska Duvan finns i Västerhavet.

Löningsregister 1604 (SH 56:1) nämner efter varandra Finske Duvan, Elfborgz Duvan.

Depl: tåg 1599: 10" 8" 6", plan 1602: 8" 6". Bes plan 1600: 30 man. Best: 1600-03: max 1600: 45 p.

Unge Ryttaren

300

Nämnd som liggande i Kalmar i Scheels brev våren 1599 (M 1848). Kan vara det nybyggda skeppet i Västervik som skulle tacklas våren 1599 (RR 3/4-99). Senast nämnd i SkgR och arklireg 1608. Enligt Zetterstens opublicerade fartygslista (Zetterstens samling, vol 7, KrA) förolyckad 1609. Denna förlisning nämns inte i *Zettersten 1890*, s 453-465.

Depl: tåg 1599: finns med men inga data. Bes plan 1600: 30 man. Best: först obetydlig, 1607-08: 22 p, plan 1600/01: 10 p.

Leoparden

400

Nämnd i Nyköping våren 1599, RR 29/4-99: Enhörningen, Morianen och Leoparden förbyggda i Nyköping, snarast segelrede. Gick på grund i Kalmarsund under Öland 1603 (arklireg 1603). Uppmaningar att bärga det i RR 24/12-04, 24/4-05.

Depl: tåg 1599: med, men inte angivet. Bes plan 1600: 30 man. Best: max 1602-03: 58 p.

Nyköpings Morianen

400

Byggd i Nyköping? RR 29/4-99 Enhörningen, Morianen och Leoparden förbyggda i Nyköping, snarast segelrede. Skänkt till Henrik Hybertsson enligt RR 29/6-04 (det står Morianen, men kan inte vara Helsing eller Finske Morianen).

Depl: tåg 1599: 8" 7" 5" (möjligen Helsing Morianen), plan 31/1-02: 10" 8". Bes plan 1600: 30 man. Best max 1601: 48 p.

(Älvsborgs) Hector

400

Togs i beslag i Älvsborg/Nya Lödöse enligt HKR 29/11-98.

RR 11/2-99: Reinhold Rik får 3 000 daler för ett skepp som han byggt i Nylöse, sålt till hertigen. RR 19/3-99 Karl tilldelar skeppen i Älvsborg namn: Reinhold Riks blir Hector. RR 4/4-99: ett av de fyra skepp som Söfving Jönsson hade redo i Älvsborg. RR 23/5-99: Reinhold Riks skepp Hector ska med det första bli färdigt. Bör vara Svenske Hector i SkgR, Sth 1603, kallas annars Hector eller Älvsborgs H.

Hector i arklireg 1608: Arkliet behållet efter vraket som är uppsatt i Tistlehamn uti Åland.

Älvsborgs Hector, uppbörd i SkgR, Sth 1609, senast nämnd där.

Depl: Best: 1601 (AR 1593/7): 58 p, 2 3/4 slangor, 8 ½ slangor 10 dubbla falkonetter + 6 lättare; tyngsta bestyckningen 1602-08 i AR 1605/1: 64 p: 2 fältslangor, 2 3/4 slangor, 10 ½ slangor, 4 kammarstycken, 4 stormstycken, 2 falkoner, 2 mickhakar.

NaN: (400)

Achilles

400?

Herr Arvid Gustavssons (Stenbock) skepp togs i beslag i Älvsborg enligt HKR 29/11-98. RR 19/3-99 Arvid Gustafssons skepp får namnet Troilus Achilles blir i praktiken: Achilles. RR

4/4-99: Söffring Jönsson hade fyra skepp redo i Älvsborg. RR 17/4-00 ligger segelredo. 24/5-00 A Gs skepp gammalt och sjukt, kan ta trälaster till Frankrike och säljas, RR 1/7-00 A Gs skepp avrustas i Älvsborg, redskapen fördelas på de övriga 5 skeppen där, seglen kvar, ska med flotta från Sth till Frankrike.

Senast nämnt i AR 1601/12, fick 11/12-01 arkli i Älvsborg.

Blev det måhända sålt efter resa västerut?

Depl: AR 1601/12: 40 p: 2 fältslangor, 10 dubbla falkonetter + 6 lätta.

Deplacementberäkning knappast möjlig: data avser handelsresa. OBS HKR 13/1 1591 där det står att Arvid Gustavsson erbjudit hertig Karl att köpa det skepp på 250 läster som herr Arvid byggt i Nylödöse; inget känt om det är samma skepp.

NaN: (300)

Gävle Ulven

300

GästH 1599:5, 1600:10: troligt att ett skepp blev färdigt i Gävle och fick tackel 1599. Ulven fanns i Sth 11/1599 (Sandbergiska samlingen, Z 2778, inte i tackelinv), Gävle Ulven finns i bemanningsplan inför 1600 (SMHF 10:4). Förlist 1604, bestyckning bärgad till Sth (arkliregister 1604).

Depl: Tåg: plan 31/1-02: 8" 6". Bes plan 1600: 24 man. Best max 1600-02: 32 p.

Finska skepp, kontrollerade av Sigismund, införlivade med flottan 1599-1600

Ett i Åbo nybyggt skepp ska ha sänkts där av Arvid Stålarms innan hertigen 1599 tog över staden. *Toijer 1930*, s 124.

Viborgs Liljan

300

Erövrade i Finland 1599. Stor uppbörd av tackling i SkgR, Sth 1604, arkliet till Sth slott och senare inte nämnd i SkgR och arkliereg.

Depl: tåg 1599: 10" 8". Bes plan 1600: 30 man. Best max 30 p.

Finske Björnen

500?

Flydde 1599 till Reval och togs av hertig Karls styrkor där 1600. Senast nämnd i SkgR, Sth 1606 och i odaterad lista, troligen 1606 som tjänsteduglig men ett kors framför (SH 58:6).

Enligt Försvartabens Krigshistoriska Avdelning, fartygsregister: Revs av och gjordes till pråm SH 1606.

Förväxling med Finska Morianen?

Depl: Best: max 1600: 66 p, därefter svagt bestyckad.

Inte mycket som underlag.

Finske Morianen

300?

Sannolikt det skepp som byggdes i Viborg 1596-98, Viborgs Morianen nämns i räkenskaper för Viborg 1598 (FRA). Flydde 1599 till Reval och togs av hertig Karls styrkor där 1600.

Revs av i Sth skeppsgård och blev pråm 1606 (SH 58:1). Senast nämnd i SkgR, Sth 1608.

Depl: Best: max 1600: 27 p, därefter obestyckad.

Inte mycket som underlag.

Finske Björnen och Finske Morianen är inte med i listorna inför våren 1600. AR 1600/6 är en särskild räkenskap för de två finska skeppen som är hemma från Reval: Björnen, Morianen. I AR 1600/1 nämns under "Örligsskepp som utrustades ao 99 och är kommit till 1600 års uppbörd": Finske Björnen och Finske Morianen med nästan exakt samma bestyckning som i AR 1600/6. Bör vara samma. Vidare finns i VoH, Sth 1600, J Scheels räkenskap 1599-1600: proviant till de två finska skepp Björnen och Morianen 24/5 1600. *Toijer 1930*, s 124 nämner två skepp om 1599 undkom från Finland till Reval. Nämns som erövrade i RR 15/4-00.

Nybyggda

(Älvsborgs) Svanen

???

Skepp byggt i Älvsborg/Lödöse området, inte nämnt bland skeppen som fanns där sent 1598 och på våren 1599 men var enligt RR 28/3-00 redo att segla till Holland för materielinköp. RR 18/4-00 nämns en skeppsbyggmästare som hade antagits i Älvsborg. Han hade tillförebyggd Svanen, hade kvarstående fordran för detta. Svanen bör således ha blivit färdig under 1599. Notiserna i HKR/RR 16/2-98, 18/2-98 skeppsbygge ska sättas igång, 26/11-98 virket framkört, skepp må byggas, 29/1-99 stångjärn samt 23/5-99, tackel till nytt stort skepp i Älvsborg kan således avse detta skepp men även Hercules är en möjlig kandidat. Inv 1600-01 i SH 53:4: märs på fock- och stormast, mesan och blindas.

Nämns kontinuerligt i SkgR, Sth 1602-09, Var enligt Zettersten brukbart 1610 (källa?) men RR 14/10-11: fullmakt för M Henrik, uppta och förbygga Älvsborgs Svanen som ligger nedsjunket vid Skeppungesund (Zettersten: Nyköpingsviken).

Depl: tåg: plan 31/1-02: 8". Best: AR 1593/7. från Älvsborg 12/7-01: 12 p, 4 ½ slangor, 1602-07, svagt bestyckad, som mest 16 p (AR 1605/1). Tåg sannolikt inte det tjockaste. Bestyckning ger inte mycket ledning, uppgiften 1599 om stort skepp avser inte med säkerhet Svanen och dessutom inte från någon som sett skeppet. Resultat: inget depl kan anges.

NaN: (300)

Hercules

???

HKR/RR 16/2-98, 18/2-98 skeppsbygge ska sättas igång, 26/11-98 virket framkört, skepp må byggas, 29/1-99 stångjärn, 23/5-99 angående skeppsbygge, nytt stort skepp där skulle tacklas, detta avser Svanen eller Hercules.

RR 7/8-99 till Anders Lindensson (Älvsborg, se 10/12-99): räcker framkört skeppsvirke till ett skepp om 200 läster? Se till att god skeppsbyggmästare sätter upp skeppet, vilken betalning han ska ha? RR 16/8-00 Hercules kontrakterad att föra last till Spanien. Sandbergska samlingen, Z 2933: 1600 Johan Skeppsbyggare har bekommit... ..för att han fullbyggde Hercules. Detta skepp kan ha byggts från hösten 1599 till någon gång 1600, men uppgifterna 1599 kan avse förberedelser för det bygge som kom igång 1600 och som blev Mercurius. Finns i räkenskap för Älvsborgsflottan 1600-1601 (SH 53:4). Märs på för- och stormast, 1 3/4 slanga, 1 ½ slanga, 2 potthundar, 2 falkoner, även övriga skepp svagt bestyckade.

SH 54:2 Stegeborg 1600-02: Hercules förgånget vid Gotland, utan datum; VoH, Sth slott 1600-03: C Corneliusson: Hercules gick på grund i skären 5/4, stod därpå i 9 dagar. Avser sannolikt 1602. Strandade vid Hoburgen på Gotland på väg från Kalmar till Riga i april 1602 (RR 23/4-02 enligt Zettersten 1890, s 451, 2 brev 28/4-02 DJ).

Depl: AR 1593/7 från Älvsborg 12/7-01: 21 p, 1 3/4 sl, 3 ½ sl, 1 Df, 3 Ef + 5. Alltför osäkert för att ange ett displacement.

NaN: (400)

(Helsinge) Morianen

400

RR 14/3-99 skepp om 30 alnars köl uppslaget i Hälsingland, Erik Andersson vill sälja, ska värderas och köpas men ska levereras ut på vattnet färdigt så långt yxan kräver. HKR 20/4-99 skeppsbyggningen i Hälsingland och Gävle ska snarast bli färdigt och komma söderut.

HälsH 1598: 1599 skeppsbygge pågår i Hudiksvall. Skepp köpt av borgare i Hudiksvall.

HälsH 1599:7 skeppsbyggning i Hudiksvall, fören:de skepp lät h f n köpa av en borgare i Hudiksvall Erik Amundsson, gick till Sth juli 1599. Står även: köptes av en borgare i Hudiksvall och kom till Stockholm om sommaren 1599; Förefaller vara samma skepp.

GästH 1600:10 leverans till skeppsbyggningen i Hudiksvall, 8/11-99 och 12/3-00, förefaller som ett skepp fick tackel 1599.

Anges i Mantalsförslag 31/5-02 som förlorad (SMHF 6:14). SkgR, Sth 1602 hela riggen på uppörd, mer 1604.

Depl: tåg 1599: 10" 9" (möjligen Nyköpings Morianen). Bes plan 1600: 30 man.

Hannibal

500

RR 16/7-99 Klement skeppsbyggare bedriver skeppsbygge i Nyköping. VoH, Nyköping 1599: skeppsbyggare Erik Marcusson arbetar på Hannibal okt 1599.

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (1611-1632, s 78).

Depl: tåg 1603 och 1610: 10" 10" 9". Bes 1600: 36 + 60 sold, 1609: 40+300. Best 1603-1610: max 1606: 84 p.

Strutsen

300

Nämnd i besättningsplanerna till 1600 som Nya Byggningen i Nyköping. Södh 1600:14: byggd av nya i Nyköping 1600. Med i uppbörd i StA, Sth 1600, AR 1600/1. Kanske en förbyggnad av hertig Karls skepp Strutsen, nämnt 1590-98, inte nämnt 1599.

Senast nämnd 1607.

Depl: Bes plan 1600: SMHF 10:4: 24 + 40 sold, SMHF 6:14: 20 båtsmän. Best: max 1604: 20 p.

Gule Lejonet

500

Sannolikt byggd i Västerås (Mäster Tomas) eller Kungsör (Mäster Robert) och har förts till Stockholm 1602 eller 1601. Både Kungsörs Skeppet och Västerås Skeppet låg på strömmen med manskap 19/5 1602 (SMHF 6:14). Nämnd som G L f f g i SkgR, Sth 1604. I SMHF 6:15 (13/1 1601) anges behovet av hampa för att tackla Kungsörs Skeppet till 110 skeppund medan Björnö skeppsbyggning behöver 120 skeppund, vilket kan betyda att Kungsörsbygget är det mindre, d v s Gula Lejonet.

RR 2/2-00 proviant till 56 personer i 4 månader som ska arbeta vid de skeppsbyggningar som ska uppsättas i Eskilstuna, Kvicksund, Kungsör, Västerås. RR 30/6-00 stångjärn till skeppsbyggning i Västerås. RR 18/7-00 Brynjell Månsson, vi vill uppsätta skeppsbyggning på Björnön (ö nära Västerås, på Västeråsfjärdens östra sida). RR 30/7-00 Robert Engelsman antagen av hertigen som skeppsbyggmästare att uppsätta ett skepp på Björnön vid Västerås, anvisningar om detta. RR 1/9-00 Johan Mårtensson ansvarar för skeppsbyggen i Sth, Stegeborg, Västerås driv på färdigställandet.

Skgr, Sth 1601 uppbörd från skeppsbyggningen som kom från Kungsör, skeppare William Williamson. Vidare omnämns Kungsörs skeppsbyggning: M Robert och Björnö skeppsbyggning: G M Thomas.

Skgr, Sth 1602 (SH 54:1) nämner skeppsbyggningen från Kungsör samt Björnö skeppet.

Skeppare på Kungsörs Skeppet: W Williamson, på Västerås Skeppet: Nils Engelsman.

Senast nämnd i ProvR, Sth 30/9 1612 då den provianterades ihop med den flotta som gick till sjöss. Erövrat av danska flottan under hösten 1612 (arklireg 1612), händelsen inte omnämnd i *Sveriges sjökrig* eller i dansk litteratur om kriget. Blev Svenske Löve, strandade under Skagen 1613 (Probst).

Depl: Saknade 1605 tåg om 11", tåg 1610: ofullständig. Bes: 1607: 30+200, 1609: 35+200. Best: 1608: 103 p, 1611-1632: 27/115.

(Älvsborgs) Mercurius

400

Byggt i Gamla Lödöse 1600-02.

RR 7/8-99 till Anders Lindensson (Älvsborg, se RR 10/12-99) räcker framkört skeppsvirke till ett skepp om 200 läster? se till att god skeppsbyggmästare sätter upp skeppet, vilken betalning han ska ha? Detta kan avse ett tidigare skepp (Hercules?).

VglH 1600:16:1 ett skepp upprest 1600, leveranser t Gammellöse till det skepp som där står, Johan Skeppsbyggare. VglH 1601:3:1 timmermän som arbetat på skeppsbyggningen, Cornelius Cornorneliusson till Holland, köper redskap till nya skeppet som här byggd är (20/8-01), Johan Borganesen byggd färdigt det nya skeppet som Mäster Johan Hollender hade uppsatt (15/11-01). RR 20/3 1602 Mercurius resa till Holland med C C eller är det C C som reser till

Holland 1602, inte skeppet? AR 1601/12 leverans och uppbörd juli och aug 1602 C C skeppare Mercurius, uppenbart för byggnadsarbete och tackling, 12/9-02 artilleri (4 dubbla falkonetter, 4 potthundar). VglH 1603:14 arbete på Mercurius före det utlöpte. VglH 1603:14:2 kvitteras 2/4-03: 1 3/4 slanga, 10 1/2 slangor, 2 dubbla och 2 enkla falkonetter, 1 järngyttling, 2 stormstycken, 2 falkoner; summa 1602-03: 51 p. Förliste under Ronön 1622 (AR 1623/1). Utgår 1623 (1611-1632). Depl: tåg 1610: 12" 10" 8", 1611: 10" 8" 7 1/2". Bes: 1614: 30+60, 1615: 30, 1621: 41. Best: 1604-10: högst 62 p, 1621: 84 p. 1611-1632: 21/107 och 18/84. 1622: 120 läster. Deplacementet främst bestämt av lästetal och tåg.

Kalmar Valen

300

Bör vara den södra (mindre) skeppsbyggningen i Kalmar 1599-1601, skulle få 13" tåg, den norra (Smålands Lejon) 20", proportionerna stämmer ungefär med de tunnare tåg de fick. Uppgifter om personal på Södra skeppsbyggningen 1599 till sep 1601 i f d SMHF, vol 8. Enligt SkgR, Sth 1599-1601 (SH 53:2) var Erik Eskilsson (svårläst men namnet finns i Sth 1595) skeppsbyggmästare i Kalmar. SmåH 1601:5, Kalmar, f 28 nämner Norra och Södra skeppsbyggningen, skeppsbyggmästare Erik Lindersson (min läsning). Denna identifikation bygger dock enbart på prefixet Kalmar.

Valen nämnd i Kalmar 1601 (SmåH 1601:5). Valen nämnd i SkgR, Sth 1601 långt ned, dito i uppbörd 1602, men detta kan avse galejan Valen. Nämnd i inv 31/1-03 som Calmare Hwalen, i SkgR, Sth 1604 som Calmare Hwalen. I arklireg 1604: Hwalen pinassen, 6 1/2 slangor, 2 götlingar, 4 potthundar, 2 falkoner (här nämns även Kalmar pinassen, således ett annat fartyg, jfr Kalmar Ängeln), AR 1605/1: Hwalen pinassen: 1 3/4 slanga, 2 fyrpilstycken, 2 dubbla och 4 enkla falkonetter, 4 potthundar: ser ut som galejbestyckning 1605 men inte 1604.

Efter 1604 eller 1605 inte nämnd förrän i inv 1610-11: var under tiden?

Odaterad, ca 1611: Huallen oduglig, sjunken vid Ladugården (SMHF 7:6). Tycks dock ha huvudparten av tacklingen kvar 1610-11.

1611-1632: Kalmar Valen, pinass; fanns 1600-12 (var nämns den 1612?).

Depl: tåg 1603: 10" 8" 7" 7", 1610-11: 8" 7", båda med märs på fock- och stormast. Besättning 25/4-04 (UUB, Westin 314) 85 man (Äpplet 167, Smålands Lejonet 162, Hannibal 145, Maria 98, Stjärnan 106). Bestyckning: 1604 18 p, 1605 15 p (dock av galärtyper) i övrigt ingen best. 1611-1632: 14/62 uträknat hur?

Tåg pekar på 300, besättning ger något större deplacement, bestyckningen svag och förvirrande.

Röde Hanen

400

Nämnd i SkgR, Sth 1602 som Hanen ifrån Nyköping, senare ofta Röde Hanen.

Enligt 1611-1632 Röde Hanen eller Nyköpings Hanen.

Nämnd i SkgR, Sth 1602-09 och i tackelinv 1610 där den förefaller vara komplett.

Arklireg 1610 (SH): Hela bestyckningen uppsatt på Kalmar slott när som skeppen blev borta i Kalmar.

Förlorad vid Kalmar 1611 enl 1611-1632, s 238 men inte nämnd i detta verks lista på Kalmareskadern 1611, s 274f eller i någon rustad styrka. Måste vara ett förbiseende.

Depl: Tåg 1610: 11" 10" 9". Bes 1607: 30+150. Best max 1608: 44 p, 1611-1632 18/69.

Hj Börjesons anteckningar, vol 43: här uppges att det i SH 1611 nämns att Röde Hanen blev borta i Kalmar med allt tackel och tåg. Skjutet i brand under beskjutning av danskarna utanför Björkenäs (?). Korshänvisning till Hollands Falken, samma text för denna.

RR 21/9 1602 virke ska huggas och ett skepp om 100 läster ska under vintern uppsättas vid:

Tynnelsö

Gripsholm

Strängnäs

Torshälla

Västerås

pinassbygge nämnt i SödH 1602:16

pinassbygge nämnt i SödH 1602:16, pinass byggd i Strängnäs ska göras redo i Sth, RR 11/5-04

blev kanske det stora skeppet Svärdet

Älvsborg	blev Jupiter
Norrköping	blev en pråm? RR 11/5 1604 nämner en under färdigställande där (Norrköpings Laxen?)
Stegeborg	blev Stegeborgs Pråmen/Mars?
Harbovik	
Häringe	
Västervik	blev ett skepp som enligt RR 11/5 1604 ska till Kalmar för färdigställande

Summa 11 fartyg beordras. Jupiter det enda säkra resultatet av detta program, Mars ett sannolikt resultat. Tänkbara resultat av dessa byggen är Blå Ormen, Krönte Svan och Josua. Möjliga är Krabben och Råbocken, som dock mer sannolikt är utländska.

Vidare nämns i RR 3/3 1603 att det pågick två pinassbyggen nära gränsen till Blekinge och två vid Björkenäs, två snart färdiga, de övriga två tydligen i ett tidigt stadium. Sannolikt resulterades dessa byggen i Kalmar Ängeln/Kalmar Pinassen, Leoparden, Nya Pinassen/Tigern och Josua men det sistnämnda kan vara byggt i Västervik och fört till Kalmar 1604, enligt direktiv i RR 11/5 1604.

Av RR och SödH 1603-04 framgår att det även byggdes två pinasser i Nylöping 1603-04: Stora Pinassen och Lilla Pinassen. den ena (större) blev Nyköpings Rosen, den andra (mindre) .

Jupiter

300?

Byggt vid Älvsborg 1603. RR 21/9-02 ett skepp om 100 läster ska under vintern uppsättas vid Älvsborg, virke ska huggas, RR 21/11-03 skepp eller pinass Jupiter är till förste vårdag färdig. VglH 1603:14:1 om arbetet på den pinass som förleden vinter uppsattes.

VglH 1604:4A:1: Jupiter förbyggd 1603 fick master

VglH 1606:16 Jupiter får proviant 29/5-07.

Senast nämnd i RR 24/4 1609.

Depl: vet inget mer än typteckningen pinass och 100 läster som dock inte förefaller vara något mått som följdes noga i byggena 1603.

NaN: 200 ton.

Ålands Hjorten, 1612: Elefanten

500

Byggt av (Unge) Mäster Tomas Nilsson på Åland 1602-04. Tacklat, färdigbyggt och omdöpt 1612.

Förliste vid Domesnäs 21/9 1625.

Depl: tåg 1610-11: 11", 10" (endast två undermaster). Bes: 1614: 50+60, 1615: 70, 1621: 51. Best: 1612: 56 + 2 kammарstücken (större?), 1621: 228 p. 1622: 150 läster.

I NaN 500 ton som Elefanten fr o m 1611 t o m 1625.

Skeppet upptäcktes 12/3 2006 genom sammanfogning av källor om Älvsborgs Hjorten och Elefanten, vilka började som ett försök att finna en byggnadsort och en byggnadstid för Elefanten. Elefanten har tidigare (av Zettersten och *Sveriges sjökrig*) setts som ett och samma skepp från 1598 till 1625. Jag upptäckte 1988 (i arklireg 1608, SH) att den äldre Elefanten hade gått förlorad vid Düna 1608. Ett nytt skepp med samma namn framträder i källorna 1612 och är även operativ från aug det året. Jag antog i NaN att det tillkommit (sjösatts) 1611 men gjorde då inga försök att spåra dess ursprung.

En genomgång av RR och byggnadsräkenskaper för åren 1609-12 visar inget fartygsbygge som kan kombineras med Elefanten. De nybyggda skepp som 1611-12 kommit från Ulvsund, Västerås och Stegeborg nämns fortfarande som skepp utan namn 1613. Tacklingsinventarierna 1610-11 har ett fartyg: Stora Ålandsbyggningen, med två enbart undermaster, tåg 11" 10", vilket storleksmässigt skulle kunna passa in som ett ofullbordat bygge som 1611-12 tacklats och blivit Elefanten. Någon skeppsbyggnad på Åland de närmast föregående åren är dock inte känd. Äldre ränskaper i FRA ger ingen information då de gått förlorade för Åland under aktuella år.

I odatrat "Förslag" om skepp i Stockholm (SMHF 7:6, sannolikt upprättat 1611 före det att en flotta sänts i väg från Sth, bl a nämns Mjölkpigan förlorad 7/1611) nämns under skepp som är "mycket ofärdige och somliga av dem än i byggning": Svärdet, Ålands Hjorten, Smålands Lejonet, Wasen, Pijllicanen, Helsing Bygning, Ny bojorten. Av dessa vet vi att Svärdet och Vasen blev lämnade ofullbordade till 1617, Smålands Lejonet utrustades som flottans flaggskepp till 1612 medan den gamla Pelikanen lämnades att förfalla. Vad hände med Ålands Hjorten och var kommer detta skepp från?

I Skeppsgårdsräkenskaper, Sth, nämns 1602 ihop med pågående nybyggen i Västerås/Björnö, Kungsör och Kalmar även Ålands skeppsbyggning. Från 1604 t o m 1611 finns i SkgR, Sth *Ålands Hjorten*, vilken normalt placerats ihop med de större skeppen, 1611 på andra plats efter Tre Kronor. 1607 saknas Å H men i stället nämns Ålandsskeppet. I tacklingsinv för 1610-11 finns däremot inte någon Ålands Hjorten men i stället ovan nämnda Stora Ålands Byggning. I ProvR, Sth 1611-12 står Å Hj 1611 ihop med mestadels större örlogsskepp, i längden 14/1-12 efter Vasen och Svärdet (två skepp utan full tackling) med enbart 2 kajutpersoner, inga gemena (nästan alla fartyg har gemena som får proviant, vilket tyder på att detta fartyg stod under byggnad och därför under varvpersonalens vård). I en längd i aug 1612 finns inte Å Hj men i stället (som nr tre efter Tre Kronor och Smålands Lejon) Elefanten. Detta skepp får lön 23/6 1612 (SMHF 7:7), är med i ProvR Sth 18/3-12, får arklupp börd i arklireg 1612 och ingår i den aktiva flottan från aug 1612 (*1611-1632*, s 280). En Ålands Hjorten nämns dock bland små fartyg sent 1612 i ProvR, Sth 1611-12, f 57 samt i byggningsräkenskap för Sth skg 1616 (SH 66:2), i övrigt inte påträffad.

Någon större ofullbordad Åland Byggning nämns inte i RR eller de fartygslistor som finns från åren 1613-15 (M 1761, SMHF 7:8, 7:10) där ofullbordade skepp räknas upp. Slutsatsen av detta är att den 1610-11 existerande Stora Ålandsbyggningen dessförinnan blivit ett färdigt skepp, att detta av storleks- och tidsmässiga skäl rimligen blev Elefanten samt att allt talar för att denna Ålands Byggning är identisk med den i SkgR 1604-11 nämnda Ålands Hjorten.

Ålands Hjorten har således överförs till Stockholm senast 1604, den bör ha byggts på Åland och då rimligen efter det att det stora skepp som sannolikt blev Äpplet byggdes där 1600-01/02 (sjösatt 1601). Zettersten har noterat att Unge Mäster Thomas fanns kvar på Åland till 1604 men han tror att denne (en av flottans ledande byggmästare) bara byggde pinasser och pråmar. Zettersten anser vidare att fartygsbyggandet fortsatte på Åland eftersom han tror att småfartyget Ålands Hjorten tillkom 1607 och avgår 1611 (*Zettersten 1890*, s 319 samt fartygslista). *Sveriges sjökrig* anser att Ålands Hjorten fanns 1604-17 men detta verk anger ovanligt nog ingen fartygstyp och har få data. Det är möjligt att namnet övergick till något mindre fartyg. Enligt *Zettersten 1890*, s 319, byggdes 6 pråmar på Åland 1614-15: kan någon ha fått namnet Ålands Hjorten? Det verkliga händelseförloppet är dock att Thomas Nilsson byggde två större skepp (och troligen en eller flera pråmar av avfallsvirket) på Åland åren 1600-04.

Josua

300

Kanske något av 100 lästerskeppen som beordras 21/9 1602, eller en av de fyra pinasser som enligt RR 3/3 1603 var under byggnad vid Blekingegränsen och Björkenäs. Finns inte i SkgR, Sth före det finns i Kalmar. Om det är ett 1602 års bygge bör det vara från Västervik; RR 11/5-04 till Anders Didriksson, fogde i Västervik: nya skeppet ska till Kalmar för att bli färdigt, lasta med timmer och sänd till Mäster Isbrand.

Jfr Hollands Josua, erövrat 1608 som beväpnat handelsfartyg.

Övervintrade i Kalmar 1604/05, saknade endast ett ankare vilket tyder på att det var nyutrustat och inte varit till sjöss (SH 57:1). Nämnd i SkgR, Kalmar 1605-06, i odaterad lista, troligen från 1606 (SH 58:6 provisoriskt nr), i besättningslista för skepp från Kalmar 1607, i lönereg Kalmar 1607-08 (SH 60:4), i mantalsreg Kalmar 1608-09 (SmH 1609:5). Inte i arkliregister förrän 1612.

I SmåH 1608:5 Kalmar nämns 1608 både Hollands Josua och Josua, den senare i byggningsräkenskap.

Enligt *Sveriges sjökrig 1611-1632*, s 240 samma som skepp från 1605.

Förlist i nov 1616 i Kalmarsund (med Gustav II Adolf ombord) (RR 26/1-16).

Depl: Bes: 1607: 26+150, 1614: 30+50, 1615: 25. Best: 1612: 22 p, *1611-1632* 10/42.

Inte med i *NaN* med depl. Ansågs osäkert om det var örlogsskepp. 1607 hade 400 tons skeppen Krabben och Röde Hanen också 30+150, men övriga data pekar på ett mindre fartyg.

Mars

300

Mest sannolikt byggd vid Stegeborg 1602-04, men först omtalad som Stegeborgs pråmen Mars (Mars tillagt med liten stil) i SkgR, Sth 1606 (SH 58:4), där det för vecka 13 (okt) står att Stegeborgs Pråm "förlängdes och...". Detta upprepas inte under senare veckor och kan vara

ett misstag - flera lodjor förlängdes vilket upprepades vecka efter vecka. Namnet Mars kan vara tillagt senare. I veckoräkenskaper för Sth skg 1607 nämns Stegeborgs Pråmen vecka 1-3, har vecka 3 samma arbetslag som Stegeborgs Pråmen Mars har vecka 4, denna nämns t o m vecka 7 och har då samma arbetslag om 9 man som Mars vecka 8. Från denna vecka används enbart namnet Mars, åtskilligt arbete utförs. Sammanställning i pengar av utfört arbete i SkgR, Sth 1607 (SH 59:1), nämner både Mars (först) och senare Stegeborgs Pråmen, betyder sannolikt att fartyget blivit redovisat två gånger p g a namnbyte.

Mars omnämns i RR 10/10-07: de skepp som är i byggning: Salvator, Mars, Orpheus, Svärdet ska med tamp och tåg bli färdige till förste vårdag, RR 27/12-07 Isbrand ska se till att bl a Mars blir färdigt. Sammanförs således med skepp som blivit skrovfärdiga 1606. Dock inte mycket spår av stort skeppsbygge i Stegeborg 1605-06 men Joen Skeppsbyggare och några man fanns 1606 (ÖglH 1606:1A). Stegeborgs Pråmen nämns f f g i RR 24/4 1605 i brev till Anund Hansson i Kalmar, den ligger där och är inte helt färdig. Kan vara det fartygsbygge som pågår i Stegeborg 1603 då Isbrand Johansson är där, LH svårt skadad och skrift utplånat, samma 1604, varför lite är känt om detta. Kan i så fall vara resultatet av order i RR 21/9 1602 att bygga ett skepp om 100 läster vid Stegeborg (m fl orter).

Med i ProvR, Sth slott 1607 (obetydligt) och med i arklireg f f g 1608 (inget ing inv).

Förlist vid Domesnäs 21/9 1625.

Depl: tåg 1610: 8" 5". Bes: 1609: 26+180, 1614: 30+40, 1615: 30, 1621: 35. Best: 1608: 50 p, 1622: 84 p. 1622: 100 läster.

(Nyköpings) Ulven

300

Byggd i Nyköping 1604, arbete pågår i jan-feb 1604. Framstår i räkenskaperna som ett skepp och ett annat fartyg än den 1603-04 där byggda pinassen/pinasserna (SödH 1604:15:3, 1610:14). RR 1/6-05 från Nyköping till Axel Ryning: till det nya skeppet här Ulven ska du låte slå i Sth, ankartåg om 11, 10 och 6 tum. I arklireg 1605-08.

RR 6/1-10 Bortskänkt till den franske krigsöversten Carl Johan de Golb (stavn?).

Depl: tåg enligt direktiv 1605: 11" 10" 6". Best: max 1606: 48 p.

Orpheus

500

Byggd vid Ulvesund/Kungsör 1603?-06 av Mäster Robert och Mäster Thomas.

RR 2/10-02 Robert skeppsbyggare ska pådriva huggning och transport av skeppsvirke: *Kungsör*, (OBS inte nämnt i ursprunglig order för pinassbygge) Strängnäs, Torshälla, Gripsholm, Västerås, Tynnelsö.

Västmanlands Handling 1604:4 Kungsör: M Robert skeppsbyggmästare kost i skeppsgården. kvittens 16/8-05.

RR 15/1-05 Robert klagar på virkesbrist för bygget vid Kungsör, RR 31/7-05 Vi har handlat med Thomas Skeppsbyggare att han på 10 veckor ska förfärdiga det skepp det skepp vi vid Ulvesund begynt. SkgR, Sth 1605 Kungsörs skeppsbyggning M Thomas.

RR 25/4-06 till Ulvesund det nya skeppet som byggts där ska till Sth, skeppet heter nu Orpheus.

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (*1611-1632*, s 78).

Enligt *Sveriges sjökrig 1611-1632*, s 82 troligen bärgat i mitten av juli 1611 och seglade från Kalmar innan kapitulationen. Skepp med namnet Orpheus nämns emellertid inte på nytt förrän 1613. Min nuvarande (2006) bedömning är att skeppet inte bärgades utan att den Orpheus som nämns då är ett nytt skepp, även det byggt vid Ulvesund/Kungsör. Tidigast nämnd i 4/1613 register av sjöfolk.

Depl: tåg 1610: 11" 10" 9". Best 1608: 82 p, 1610: 97 p.

Deplacementsberäkningen bygger på bestyckningen 1610.

Salvator

Skepp beslagttaget 1598, köpt 1599, förbyggt i Kalmar 1604-06, se under köpta och erövrade skepp.

Nyckeln, från 1617 Lilla Nyckeln

400

Nyckeln stod enligt SkgR för Kalmar 1607-08 i byggning där, Mäster Henrik skeppsbyggmästare. Nämns som i tjänst (?) 28/6 1608 (SH 60:3).

Ca 1624: 18 portar under överloppet (SMHF 8:6).

Strandade vid Rügenwalde aug/sep 1630.

Depl: tåg: 1610: 12" 11", 1611: 12". Besättning: 1614: 30+40, 1615: 30, 1621: 41. Bestyckning 1611: 46 p, 1615: 72 p, 1621 204 p. 1622, 1626: 100 läster.

Deplacementet utgår från att skeppets bestyckning och besättning 1621 tyder på något större än bara 100 läster, och större än t ex Mars som också anges ha detta lästetal. 350 ton vore också bra.

Kolmårds Björnen

300

Sannolikt byggt i Kvarsebo 1606-08: namnet Kolmårds kan knappast förklaras på annat sätt.

RR 8/3-06 virke till skepp som ska uppsättas vid Skenäs 100 läster stort, virke från Kolmården.

RR 12/3-06 Fullmakt: Anders Bengtsson att bygga skepp vid Skenäs.

RR 19/3-08 skeppet som byggs vid Kvarsebo ska vara ett skönt skepp att använda till Nederländerna eller Frankrike, färdigt fortast möjligt, tackel slås i Sth.

RR 22/3-08 skeppet i Stegeborg ska snarast gå av stapel, skeppet som nu ligger vid Kvarsebo ska göras färdigt.

RR 17/4-08 de båda skeppen som stått i byggning vid Stegeborg och Kvarsebo: är de på vattnet? Hur mycket byggt på dem? Kan de komma till Sth?

Kolmårds Björnen nämns i SkgR, Sth 1608-09.

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (*1611-1632*, s 78).

Depl: Bestyckning: 1608: 44 p.

NaN: 400 ton p g a felexcerpering.

Skeppen Riddar St Göran och Jonas hade en kort karriär i flottan och det är inte mycket känt om dem eller deras storlek. De passar tidsmässigt ihop med två skeppsbyggen i Stockholm och Stegeborg. Det i Stegeborg skulle ha blivit stort som Rutenkrans (RR 7/6-06), men det rapporterades efter stapelsättningen ha 44 alnars köl och vara 17 fot i botten (RR 28/11-06), vilket med proportioner från 1620/30-talet tyder på ett skepp i intervallet 300-500 ton. Det bör vara det "större skeppet" i räkenskaperna för Stegeborgs skeppsgård 1607 (SH 59:6). Bygget leddes av Mäster Jakob Klerck. RR 27/5-08 skeppet byggt i Stegeborg skulle sändas till Sth för tackling.

Skeppsbygge i Stockholm känt enbart genom RR 17/5-08, inte nämnt i de detaljerade räkenskaperna 1607. RR 17/5-08 till Henrik Tönnesson (holmamiral i Sth, jfr RR 24/5-08): vi vill snarast ha skeppet på vattnet, det är mycket tyngd påbyggt, står det för länge på stapel försvagas kölen. I SkgR, Sth 1608 (SH 60:1) nämns endast St Göran, inte Jonas; i SkgR, Sth 1609 (SH 61:4) nämns båda. Detta kan tolkas som att St Göran byggdes i Stockholm medan Jonas kom dit från annat varv.

Storleken på St Göran och Jonas kan endast bedömas utifrån arkliet 1610, vilket är anmärkningsvärt lika för båda: St Göran har 2 3/4 slangor av koppar medan Jonas 3/4 slangor är av järn. Skeppen står direkt efter varandra. Båda skickades till Kalmar 1610 och förlorades där.

Jonas

400

Nämns i SkgR, Sth från 1609 och i arkliet 1610: 6 3/4 slangor, 6 1/2 slangor, 2 stormstycken. Antas vara ny och inte identisk med Jonas van Eckelfyr, nämnd 1604-06. Sannolikt byggd i Stegeborg 1606-08 med Jakob Klerck som skeppsbyggmästare (möjligen byggd i Stockholm, jfr Riddar St Göran). Sannolikt sjösatt våren 1608.

Försänkt vid Kalmar i slutet av maj 1611, erövrad av danskarna 3/8. (*1611-1632*, s 78, 87, 275), bärgad, Svenske Jonas, senast nämnd 1618 (Probst).

Depl: Best: 1610: 60 p.

Riddar St Göran

400

Sannolikt byggd i Stockholm (möjligen Stegeborg, jfr Jonas), i så fall sjösatt 1608. Skeppsbyggmästare i Stockholm var vid denna tid Isbrand Johansson. Nämnd i SkgR, Sth 1608-09 (står 1609 sist i utgiftslängd). ProvR, Sth skeppsgård 1609 (SH 61:3): Förbyggdes i Sth (står sist i längden). Har i arklireg 1610 ing inv om 6 3/4 slangor, 6 1/2 slangor, 2 stormstycken, allt kommet på Kalmar slott.
Kallas i 1611-1632 pinass, 2/-, fartygslistans redaktörer har missat arklireg 1610.
Försänktes vid Kalmar i slutet av maj 1611 (1611-1632, s 78).
Depl: Best: 1609-10: 60 p.

(Nyköpings) Stjärnan

500

Sannolikt det skepp som byggdes i Nyköping av William Robertson Ruthven (Wellam Rodvin) 1609-10. RR ca 3/5-08 Jakob Klerck hade huggit virke till ett nytt skepp så stort som det han nu byggt (i Stegeborg), Vi vill ha skeppet hit (Nyköping) och virket inlastat på det nya skeppet.
RR 15/11-08 under vintern köra fram virke till Nyköping för det skepp skall byggas åt sommaren.
SödH 1610:14: 7-12 aug 1609 arbete med att tillhugga och slå upp köl och stam till skeppsbyggning i Nyköping.
RR 6/8-09 Wellam Rodvin att i Nyköping bese det skepp där på stapel är uppsatt, RR 20/10-09 beställning för William Robertson skeppsbyggmästare vid Nyköping och Ulvesund. Inga räkenskaper för Nyköpings skeppsgård finns för dessa år. Nyköpings Stjärnan uppträder med ofullständig tackling i Skeppsrullan för Sth 1610, vilket är ett rimligt belägg för att det var ett nytt skepp som kommit från Nyköping.
Ca 1624: 12 portar under överloppet (SMHF 8:6).
Med i tacklingsarrendekontraktet 15/8 1626, vilket synes vara senaste gången det nämns.
Utgår 1626 (1611-1632).
Depl: tåg 1610: 7" 5", endast undermasterna hade tackling. Besättning: 1614: 50+60, 1615: 60, 1621: 51.
Bestyckning: 1621: 252 p. 1622 och 1626: 150 läster.

Vita Falken, se Hollands Falken

Två skepp påbörjade i Ulvesund och på Ridö. troligen sjösatta 1611, kallas Ulvesunds byggning och Västerås (stora) byggning: blev Orpheus och Hannibal.

Köpta och erövrade

Lybske Hjorten (Flygande H)

500?

Lybskt handelsskepp, erövrat/beslagtaget 1599. Senast nämnd i SkgR, Sth 1606 men inte i den odaterade lista som troligen är från 1606 (SH 58:6 provisoriskt nr). En Lybske Hjorten nämns i SkgR, Sth 1610, i tackelinv bland pråmar och skutor 1610-11 (8" 7") 1610 och enligt 1611-1632 finns 1599-1616 en pråm med detta namn. Tänkbart att det är samma skepp men i så fall verkar deplacementet högt.
Är enligt arklireg 1602-04 inte samma skepp som *Lybske Förgylla Hjorten* vilken i övrigt inte nämns i några handlingar, se nedan.
Depl: tåg 1599: 9" 8" 4". Bes plan 1600: 40. Best 1600-04: max 1603-04: 14 p. Men det är sannolikt fel: ska vara 1602: 30 p.

Lybske Förgyllda Hjorten

I arklireg 1602-04 som ett annat skepp än Lybske Hjorten (och Lyb Förg Lej). Har 30, 18 och 18 p dessa år. I övrigt endast en Hjorten/Lybske Hjorten i källorna.

Sannolik lösning: Hjorten i arklireg 1602-03 och Lybske Hjorten 1604 kan vara galären Hjorten, i så fall en felskrivning i registret 1604. Lybske F Hj är då Lybske Hjorten. Deplacementet kanske för högt men omständigheterna oklara.

Lybske Förgyllde Lejonet, 1605 Blå Lejonet? 500?

Lybskt handelsskepp, erövrat/beslagtaget 1599 (källa: Tackelinv vid Älvsnabben 12/1599, arklireg 1600) (Förg L). Senast nämnd som L F G i SkgR, Sth och arklireg 1604, har utg arklireg till 1605 (inget ytterligare arklireg finns förrän 1607). Röde och Gule Lejonet nämns samtidigt i SkgR 1604. Kan vara det i övrigt okända skeppet Blå Lejonet som nämns i Löneregister, timmermän 1605 (M 1784, även Röde Lejonet nämns) och i provianträenskap 1605 med 6 kajutpersoner och 94 gemena, ett av de största skeppen i den räenskapen (ProvR, Sth 1605). Där nämns även Blå Falken, Blå Ormen, Röde Lejonet, Gule Lejonet. Därefter inte nämnd.

Depl: tåg 1599: 9" 8", 1603: 9" 8". Bes plan 1600: 40. Best 1600-04, max 1604: 27 p.

Depl borde kanske minskas men stämmer bra med de fåtaliga uppgifterna om Blå Lejonet.

Lybske Björnen 300

Lybskt handelsskepp, erövrat/beslagtaget 1599. Nämnd i besättningsplan till 1600, i SkgR, Sth 1602-03, I ProvR, Sth 1604 som Förgyllda B? I mantalslängd i Kalmar 1604 (SH 55:6). Inte beväpnad.

Depl: tåg 1599: 11" 9" 7". Bes plan 1600: 25.

Lybska Havfrun, Havfrun 300

Lybskt handelsskepp, erövrat/beslagtaget 1599. Lybska Havfrun nämns till 1601, därefter Havfrun, i stort sett kontinuitet och sannolikt samma fartyg. Senast nämnd i SkgR, Sth 1609.

Depl: tåg 1599: 9" 9". Bes plan 1600: 25. Best: Lyb H 1600-01: 18 p, Havfrun 1602-04: 12 p.

Lybske Falken 300

Lybskt handelsskepp, erövrat/beslagtaget 1599. Nämnd i SkgR, Sth och arklireg 1600-02, 1606-09.

Möjligt, men mindre troligt att det är Flygande Falken, nämnd i arklireg 1604 (50 p) och ProvR, Sth 1604, detta skepp är inte identiskt med Hollands Falken enligt ProvR.

Depl: tåg 1599: 9" 8" 5". 1603: 9" 6". Bes plan 1600: 30. Best 1600-09: max 1600 o 1602: 16 p.

Lybske Svanen 300?

Lybskt handelsskepp, erövrat/beslagtaget 1599. Lämnades tillbaka till köpmannen enligt arklireg 1600.

Depl: tåg: 1599: 14" 5". Bes plan 1600: 26 man. Best 1600: 16 p.

Deplacementet svårt att beräkna med så motstridiga uppgifter. Dessutom mystifiering genom att det i besättningsplan för 1600 faktiskt inte står Svanen utan Rvanen.

Salvator, Danziger Man, Danziger Skeppet 400

RR 10/12-99: Det Danzigerskepp som anlant ska ni anhålla och förbygga till örlogs (p g a Danzigs relation till Sigismund). RR 1/7-00. 5 skepp i Älvsborg, bl a Danziger Mannen ska till Kalmar. VglH 1600:3 leveranser till denna flotta 30/7-00, där nämns inte Danzigerman men i stället Salvator. Sandbergsska samlingen, Z 2933 samma fartyg som i VglH utom Salvator, i stället Danziger skeppet. Identiteten mellan dessa båda säker.

RR 28/7-00 1600 daler penningar till Jacob Wichtman för ett skepp som av honom anammades i Västersjön förleden höst (samma?).

Nämns i Kalmar 1601 (SmåIH 1601:5), i SkgR, Sth 1602, arklireg 1604: arkliet levererat i Kalmar efter skeppet bliver på nytt uppbyggt. RR 24/4-05 byggnation av Salvator pågår i Kalmar under Mäster Isbrand, RR 4/8-06 Salvator ska ta rymda båtsmän och ämbetsmän från

Kalmar till Sth, RR 10/10-07 och 27/12-07 nämns i hop med flera nybyggda skepp som ska tacklas och utredas i Stockholm, RR 13/5-08 till Wismar.

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 (*1611-1632*, s 78, där det även (s 82) uppges att skeppet troligen bärgades i mitten av juli 1611. Det nämns dock inte senare under kriget och den Salvator som finns därefter är med stor sannolikhet Lybska/Unga Salvator).

Depl: Best. AR 1593/7: 12/7-01 från Älvsborg: 18 p. 4 ½ slangor, 2 dubbla och 2 enkla falkonetter + 3 lättare. Arklireg 1602-04: 20-22 (4 ½ slangor): 1610: 64 p 2 fältslangor, 10 ½ slangor, 4 fyrpilstycken, 6 dubbla och 2 enkla falkonetter, 2 falkoner, 4 stormstycken. Storleksbedömning kan enbart bygga på bestyckning 1610, jfr med t ex Orpheus, Jonas, Riddar St Jörgen, de erövrade holländska 1608-09. I *NaN*: ett skepp om (300) 1599-04, ett annat om 400 1606-11.

Lybske Förgyllda Hjorten 1602-04, se Lybske Hjorten 1599.

Fortuna von Emden, Emderman, 1604: Emder Fortuna **500**

Först nämnd 1602 SkgR, Sth som Fortuna von Emden, i arklireg 1602 (SH 55:1) som Emderman. Under Tre Kronor i arklireg 1602 står att Emderman blev i sjön upptagen på Rigas farvatten. Senast nämnd i arklireg 1606 (då den får en avsevärd ny uppbörd) och 1607 i SkgR, Sth.

Depl: Bes 1607: 24+200. Best 1602-06, max 1605: 64 p.

(Sundska) Maria **300**

Antagligen ett Stralsundskepp: köpt eller erövrat? Måste ha tillkommit senast 1602.

Nämnd i tackelinv 31/1-03 (Maria), i SkgR, Sth 1604 till 1609, i arklireg 1604, 1606-09

Depl: tåg 1603: 9" 8" 7". Best: max 1607: 30 p.

Lybska Duvan **300?**

VglH 1603:14:2 Lybskt skepp som anammades 1603, arkli till detta 18/9-03.

Lilla eller Lybska Duvan nämns därefter i RR 17/3 och 17/8 1605 i Älvsborg, helt klart att dessa namn avser samma skepp och ett annat skepp än Finska Duvan. Lilla D nämns i RR 15/8-06, Lybska D i RR 21/1-03, 7/4-08, 20/3-09, allt i Älvsborg eller på resa därifrån.

Se även Duvan/Finska Duvan och den lilla Älvsborgs Duvan (under 100 ton).

Inte nämnd under något namn i *Sveriges sjökrig 1611-1632*.

Depl: Vet inget mer än att skeppet var mindre än Finska Duvan som jag beräknat till 400 ton. 300 ton verkar rimlig minimistorlek för ett fartyg som ofta nämns i RR på handelsresor m m.

Köpenhamns Juten **500?**

Uppenbarligen danskt, köpt eller erövrat?

Nämnd i SkgR, Sth 1604, 1606-09, i arklireg 1604, 1606-07.

Depl: Bes 1607: 20+150. Best: max 1607: 66 p

Deplacementet är för högt i proportion till besättningen, men bestyckningen rätt tung för ett handelsfartyg.

Apelbom **500?**

Köpt 1604. RR 24/5-04 om eventuellt köp av två främmande gode skepp, särdeles holländarna till köps, något större än Svenske Morianen. RR 5/6 (?) -04: två holländare i Stockholm vill upplåta sitt skepp, den ene heter Appelbom och den andre Loyo? Johanson (Didrik Johanson Appelbom). Nämnd i SkgR, Sth 1604-08, i arklireg 1604, 1606-08.

Given till Nyköpingsborgare 1608 (arklireg 1608).

Last till Frankrike med Apelbom nämns i RR 2/2, 6/3, 20/3 (även Håkan Jakobsson), RR 24/4 1609 (HjB excerpter). Detta behöver dock inte betyda att kungen fortfarande äger skeppet.

Depl: Best: max 1606: 69 p. Jfr Emderman, samma bestyckning.

Emder Morianen**400**

Först nämnd i arklireg 1604, allt arkli uppsatt på Kalmar slott 1604. Kan vara ett av de två främmande skepp (holländska) som Karl vill köpa enligt RR 24/5-04 och 5/6-04, det andra var Apelbom. Nämnd i Skg, Kalmar 1604-05, i Sth 1605-08, I Nyköping 1608 (SödH 1610:14); bör vara Holländska Morianen, nämnd i SkgR, Sth 1604.

Förlist med folk och skytt 1608 (arklireg 1608).

Depl: Saknade 1605 tåg om 10" 9". Bes: 1607: 30+200, Best: max 1607: 32 p.

Jonas van Eckelfyr**???**

Okänt om den köpts eller erövrats, nämnd i SkgR, Sth 1604-05, i odaterad lista, ca 1606 (SH 58:6 prov nr).

(Hollands) Ängeln**300**

Nämnd i SkgR, Sth 1604, i dito Kalmar 1605-08, i arklireg endast 1604 (serien bryts).

Nämnd i mantalsregister 18/8 1608 (SMHF 7:5).

Utgår enligt 1611-1632 år 1618. 1611-1632 har i listan även Ängeln, hertig Johans f d skepp, tillkommer 1611, förlist i Ålands skärgård 1621, 45 sjöfolk, inga andra data och ingen rangordning.

HjB anteckn: Ängeln grundstötte i Sättunge skärgård (Åland) och förlorad, Gyllenhielm till Gustav II Adolf 22/11 (28/10 enligt 1611-1632, s 142) och 28/11 1621.

Sjöfolksmönstring 24/7-20 (SH 69): Ängeln med som örlogsfartyg: 34 man. I bestycknings- och bemannings plan 1621: Ängeln 35 man: 14 6p, 4 stormst.

Nytt skepp med namnet Ängeln byggs i Harbovik, blev enl 1611-1632, s 32 färdigt 1621-22 (opreciserat). SH 70:1: räkenskap för Harbovik 1622-23 där nya skeppet Ängeln omnämns men inte när det blev färdigt.

Jag har inte sett två Ängeln i samtida listor 1611-18. I ProvR Holländska Ängeln t o m 1615, därefter enbart Ängeln. Ängeln som finns i listor 1620-21 är tveklöst ett örlogsskepp och i samma storleksordning som Hollands Ängeln.

Slutsats: Hollands Ängeln fanns t o m 1621 då den förliste. Hertig Johans f d Ängeln kan f n inte verifieras med källor och var i varje fall inget örlogsskepp.

Depl: Saknad 1605 tåg om 9". Bes 1607: 30+120, 1614; 30+60, 1621: 35. Best: 1604: 32 p, 1621: 84 p.

NaN: 400 ton, minskat då data från 1621 tas in i underlaget

Hollands Hägern**300**

I SkgR, Sth 1604-08 som Hägern, i arklireg 1604 (Holl H), 1606-08. Revs av till sandborden och reparerades grundligt 1606 i Sth skg (SH 58:1).

Förlist 1608 (arklireg)

Depl: Best 1606: 36 p.

I NaN 200 ton, verkar för lågt för denna bestyckning på ett handelsfartyg.

Flygande Falken

Nämns i arklireg 1604: 50 p, i SkgR 1604 och i ProvR, Sth 1604

Inte samma som Holl F enligt ProvR, Sth 1604. Kanske Lybska Falken 1599. För tungt bestyckad för att vara Weiers Falken.

Hollands Falken, från 1611 vanligen Vite Falken, senare normalt Falken**400**

Först nämnd i ProvR Sth 1604 där Holländska och Flygande F är två olika skepp.

Nämnd i SkgR, Sth 1605-10 (enligt 1611-1632 tillkom den 1605). I SkgR, Sth 1611 uppträder Vita Falken, H F inte med.

Uppbörd av arkli från H F i AR 1609/1: 2 ½ slangor, i AR 1610/1: 2 fyrpilstycken, 2 dubbla falkonetter.

Hollands F nämnd i SMHF 10:4 (?): lista på skepp med artilleri 18/6 1610: 4 dubbla falkonetter, 4 stenstycken. Tackelinv 1610 har "H: Falken" med två märsar och blindas, inte kvar 1611: H: kan stå för Hollands eller Hvita Falken.

RR 30/5-11 till Mäster Henrik, byggmästare vid Nyköping, skulle bl a ta Hollands Falken från Stockholm för förbättring, så och det skepp som kommer från Bråviken som hertig Johan oss upplåtit har (det senare namnges inte). Vite F nämnd i odaterad lista, första halvåret 1611 (SMHF 7:6): ska förbyggas på örlig med skutaportar. Detta kunde tyda på att det är ett nyinskött skepp, men den äldre Hollands Falken hade så långt det är känt bara haft en obetydlig bestyckning. Detta är ett belegg för att det är fråga om ett och samma skepp. Vite Falken nämnd i SkgR, Sth 1611, däremot inte H F. Ingendera namnet med i arklireg 1611-12. Avlöningslista för bl a Hollands Falken 27/4 1612 (SMHF 7:7). I ProvR, Sth utspisningar fr o m 14/1 1612 nämns Vite F. Holl F nämns inte trots att listan är utförlig. Ett och samma skepp i samma flotta samma år!

Falken (svårläst) nämns i register på sjöfolk 15 eller 25/4 1613 i UUB, Westin 318.

Nämnd som V F i Sth i odaterad lista, daterad till hösten 1613 (M 1761).

Enligt arklireg 1614 (SH) har V F dragit till Holland, åter 1615 (arklireg).

Fartygslistor 1614-15 (SMHF 7:8, 7:10) nämner Falken, den senare (inför 1615: på resa. Identitet mellan V F och F förefaller därmed klar.

ProvR Sth 4/9 1615: Holl F, dito 1616-17 ProvR, från 1617/18 Falken i ProvR.

Hollands Falken nämns i tacklingskontrakt med Rickard Clerck 6/11 1618, där någon annan Falken inte nämns. I *1611-1632*, s 132-4 1617 nämns H F flera gånger, omväxlande med Falken.

Ca 1624: 14 portar under överloppet (SMHF 8:6).

Förlist vid Sandhamn i sep 1624, det mesta av arkliet tydligen bärgat, en 3 p järnkanon, m m förlorat (AR 1624/15).

Depl: Saknade 1605 tåg om 10", tåg 1610: 10" 9". Bes: 1614 40+100, 1615: har 30, 1621: 41. Best: 1610: 8 p. Best: 1621: 84 p.

NaN: Hollands Falken 300, Vite Falken 400 ton.

Enligt *Sveriges sjökrig* är detta två eller tre olika skepp:

1. Hollands Falken från 1605 förlorat i Kalmarsund 1611 (*1611-1632*, s 236) men detta nämns inte i någon lista på operativa "Hollands" fartyg 1611 i samma verk, inte nämnd i arklireg 1611. 4/6 grundas sannolikt på AR 1610/1.
2. Vite Falken f d hertig Johans skepp, finns 1610-15
3. Hollands Falken, finns 1614-24, sannolikt identisk med Vite F. 18/84.

Hj Börjesons anteckningar, vol 43: här uppges att det i SH 1611 nämns att Hollands Falken blev borta i Kalmar med allt tackel och tåg. Skjuten i brand under beskjutning av danskarna utanför Björkenäs (?). Korshänvisning till Röde Hanen, samma text för denna.

(Hollands) Krabben

400

Först nämnd 1605. Hade inte prefixet Holland funnits med i en källa hade det varit rimligt att se detta skepp som resultat av byggnadsorderna RR 21/9-02.

Nämnd som Krabben i AR 1605/1, 1606/1, arklireg 1607-08. AR 1609/1, arklireg 1610 t Älvsborg.

Nämnd som Krabben i SkgR, Sth 1605-06, i besättningslista 1607, mantalsreg 1878-08, besättningslista 1609 samt som Hollands Krabben i odaterad lista, trol 1606. I LönR Kalmar 1606 (SH 59:3), dito 1607 (LönR, vol 17) samt SkgR Kalmar 1607-08, 1608 (SH 59:5, 60:3). Inventerad 24/4-10 i Sth men tågens tjocklek anges inte.

Försänkt vid Älvsborg i april 1612, erövrad av danskarna 24/5 1612 (*1611-1632*, s 103f), Segelklar 7/6-12. Senast nämnd i dansk tjänst nov 1619, använd för valfångst, provianttransport m m (Probst).

Depl: tåg 1610: 10" 10". Bes: 1607: 30+150, 1609: 25+200. Best: max 1607-08: 44 p.

Justitia

300

Fribytarskepp enligt Arklireg 1608, nämnt under Hollands Röde Lejon Nämnd i arklireg 1607-12 (får uppbörd 1607), n i AR 1608/1. eff 16 p, i LönR 1607 (LönR, vol 17), i SkgR, Sth 1609 och besättningslista 1609.

Förlist under Borgholm senhösten 1612 (arklireg 1612, *1611-1632*, s 280).

Depl: 1610-11: 8" 8". Bes: 1609: 25+200. Best: max 1610: 36 p, *1611-1632* 16/52.

Svarta Hunden

500

Fribytarskepp, upptaget i sjön 1608 (AR 1608/1), 50 p som erövrade.

Inv 1610: blinda.

Ca 1624 18 portar under överloppet (SMHF 8:6).

Senast nämnd med säkerhet i bestyckningslistor 10/6 1624 (M 1761) och 12/6 1624 (SH 70:6). Den Svarta Hunden/Nya Svarta Hunden som nämns 1625 är ett senare skepp, sannolikt omdöpt till Mercurius. I odaterad handling om tacklingsarrendet (sannolikt i samband med dess förnyande, RR 12/8 1626) står om Svarta Hunden att skeppet är avlagt (efter förra kontraktet 1622) och Clerck tillställts tacklet.

Utgår enligt *Sveriges Sjökrigs* fartygslista 1626, enligt lista på förlista fartyg 1625-28 (SH 71:2) förlist 1626, plats ej angiven. *Sveriges Sjökrigs* textdel saknar uppgift om händelsen. Krigshist avd reg (KrA): avlagd 1626 enl Röda Nr 219, borta bliven 1626 enligt SH 1625-28 (nu 71:2).

Depl: tåg 1610-11: 14" 12" 11". Bes 1609: 35+300, 1614:40+100, 1615: 40, 1621: 41. Best: 1610: 104, 1621: 204, *1611-1632*: 166/204. 1622: 150 läster.

Besättning 1609 och tåg som 600 tons skepp, men senare uppgifter visar mindre storlek.

Hollands Röde Lejon

400?

Fribytarskepp upptaget i sjön 1608 (AR 1608/1). Arklireg som erövrade: 30 p, Med i ProvR, Sth slott 1608.

Skeppet med artilleri förlorat under Dünamünde 1608 (Arklireg).

Depl: Best som svenskt skepp 1608: 56 p.

Hollands Josua

400?

Fribytarskepp upptaget i sjön 1608 (AR 1608/1). 42 p som erövrade. Nämns i ProvR, Sth 1608 som H J. I SmålH 1608:5 Kalmar nämns 1608 både Hollands Josua och Josua, den senare i byggningsräkenskap. RR 8/10-08 Vårt skepp Hollands Josua till Älvsborg. Räkenskaper för Älvsborg saknas för 1608, inte nämnt 1609.

Josua inte senare nämnt med prefixet Hollands. Det är troligt att det skulle ha haft detta om det varit 1608 års pris som fortsatt i svensk tjänst och det är därför troligt att Josua som finns till 1616 är det äldre svenska skeppet Josua. Det enda som kan inge tvivel är att detta svenska skepp inte varit med i arkliregister, men eftersom det inte uppträder där förrän 1612 är det inte något starkt skäl att hävda att det beväpnade skeppet Josua var det som erövrades 1608.

Depl: bygger på beväpning, jfr Hollands Röde Lejon.

Hollands Svanen

300

Kan vara Svarta Svanen, fribytare, nämnd i mantalsregister Kalmar 18/8-08 (SMHF 7:5).

Tillkommer 1610 enligt *1611-1632* som dock har fel år på flera "Hollands". Kan ha funnits i Kalmar 1608-09 (luckor i källorna).

Nämnd i SkgR, Sth 1610 samt i inv 1610-11. Inte med i arklireg förrän 1611-12, då som Svan.

Förlist vid Gotland senhösten 1612 (arkliregister 1612, *1611-1632*, s 280)

Depl: tåg 1610-11: 9" 8" 8". Best 1611: 28 p, *1611-1632*: 16/55 (1611).

Hollands Hjorten

???

Nämnd i ProvR, Sth slott 1608 samt SkgR, Sth 1608, uppbörd och utgift: listad ihop med örlogsfartyg.

Depl: Inget att räkna på.

Hollands Fortunan

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1), förde 2 ½ slangor, 4 stenstycken.

Ett fartyg med detta namn är nämnt i mantalsreg Kalmar 18/8 1608 (SMHF 7:5).

Kan vara Obekant Fortuna, nämnd i SkgR, Sth fr o m 1608, dock fanns Flygande Fortuna där redan 1607.

(Hollands) Spegeln

500

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1)

Inv 1610: storbramstång, blinda.

Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611 men bärgad i mitten av juli (*1611-1632*, s 78, 82).

Utgår 1624 (*1611-1632*). Försvarsstabens Krigshistoriska avdelnings fartygsregister: pråm

1623, senast nämnd 1624. Uppgiften grundas sannolikt på bemanningslista 1/5 1623 (SH

70:3). Noterbart är att Spegeln inte räknas upp i de med lästetal angivna skeppen i lista som

enligt anteckning (Georg Hafström?) är från 5/12 1622. Pråmar finns där angivna utan namn.

Depl: tåg 1610-11: 14" 11". Bes: 1614: -, 1615: 60, 1621: 51. Best 1610: 128 p, 1621: 216 p, *1611-1632*: 33/160.

Inget lästetal 1622.

(Hollands) Oranibom

500

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1)

Inv 1610: storbramstång, blinda

Ca 1624: 16 portar under överloppet (SMHF 8:6).

Zettersten 1890, s 488 uppger att Oranienbom (och Stjärnan och Salvator) förolyckades vid Pillau 1626. Enligt HJB excerpter bygger detta på SH, uppenbarligen listan över förlista fartyg

1625-28 (SH 71:2) men där anges ingen plats för händelsen. I Zetterstens och Börjesons listor

uppträder en ny O 1628, finns ännu 1636. I *Sveriges Sjökrig* nämns inte denna förlust i

textdelen men här anges ändå i fartygslistan för O förlist vid Pillau (?) 1626 och en ny O

tillkommer 1628, sannolikt byggd i Västervik (s 34). Framställningen på s 167 om

händelserna vid Pillau 1626 nämner däremot inget om denna förlust. I AR 1626 finns ingen

uppgift om att de kanoner som fanns på O förlorats vilket det gör för 6 förlorade galärer.

Oraniebom finns inte i några listor för 1627 men ett skepp med detta namn återkommer 1628.

Senast nämnd i SkgR 1636 (SH 72:3).

Börjeson 1932, s 236 uppger att räntmästaren Mårten Rosenstierna ägde skeppet Oranienbom till vilket han 20/8 1636 fick låna 4 båtsmän för att segla till Hamburg. Sålt till honom?

Skeppsgårdsräkenskaperna för 1636 anger en avsevärd mängd tackel och tåg, bl a nya kablar tillförts Oraniebom 1/7 1636 vilket kan betyda att den rustats upp för att säljas (SH 72:3).

Depl: tåg 1610-11: 13" 12" 10". Bes: 1614: 50+60, 1615: 80, 1621: 51. Best: 1621: 252, *1611-1632*: 28/125

(något är fel), 1622, 1626: 150 läster, 1632: 120 läster.

Kablar 1636: 11" 10" 9" (som blivande handelsfartyg?).

Uppgifterna om att O gått förlorat 1626 är tveksamma; skeppet kan ha bärgats och i så fall är den "nya" Oranienbom från 1628 den gamla, vilket styrks av att den i förhållande till storleken endast är lätt beväpnad eller obeväpnad samt av att Axel Oxenstierna i brev till rådet 4/8 1633 säger att det efter många års slingrande har blivit onyttigt (HJB, vol 44, bygger på AOSB). Inga uppgifter finns som förklarar hur ett nytt skepp med detta nederländska namn skulle ha tillkommit 1628. Reducerat lästetal mellan 1626 och 1632 enda indikationen på att det verkligen var ett nytt skepp.

Hollands Unge Tobias

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1). Hade 2 3/4 och 4 1/2 slangor, 2 stenstycken som erövrade. Inte vidare nämnd i svenska fartygslistor.

(Hollands) Mjölkpigan

500

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1).

Inv 1610: blinda.

Gick på grund och erövrades av danska flottan vid Kalmar 21-22/7 1611. Omdöpt till Elephanten 1618, till Indiska Oceanen. grundsat vid Köpenhamn 20/2 1624 (Probst).

Depl: tåg: 1610-11: 13" 10" 9". Best 1610: 58 p. *1611-1632*: 28/108. Engelsk uppskattning: inte över 300 ton som lastfartyg (Probst).

Probst: 7/1611: K: 3 fältslangor, 2 3/4 och 3 1/2 slangor, 1 dubbel falkonett, 2 stormstycken; J: 2 3/4 och 2 1/2 slangor: 72 p.

Hollands Lejon

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1). Hade som erövrade enbart 2 1/2 slangor.

Inte vidare nämnd i svenska fartygslistor.

(Hollands) Samson

500

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1).

Inv 1610: storbramstång, blinda.

Förlist vid Sandhamn hösten 1621 (*1611-1632*, s 142).

Depl: tåg 1610-11: 14" 11". Bes: 1614: 50+60, 1615: 70, 1621: 51. Best: 1610: 53 p, 1621: 120 p, *1611-1632*: 26/144, 22/120.

(Hollands) Concordia

500

Holländskt beväpnat handelsfartyg, erövrat 1609 (AR 1609/1). Stötte 1612 (Zetterstens samling, vol 7, s 451, KrA). Utgår 1613 (*1611-1632*).

Depl: tåg 1610: 10" 10" 8", 1611: 10" 10". Best 1610: 94 p, *1611-1632*: 28/140.

(Hollands) Draken

300

Först nämnd i SkgR, Sth 1609 (SH 61:4).

Enligt Krigshistoriska avdelningens register (KrA): I handling från 1623 (Flottans styrka): Är gammal och duger litet, Utgår 1623 (*1611-1632*).

Depl: Bes: 1614: 30+60, 1615: 30, 1621: 35. Best: 1612: 20 p, 1621: 60 p, *1611-1632*: 16/70, 14/66.

Merman

300

Av namnet att döma utländskt.

Nämnd i ProvR, Sth 1609 och i SkgR 1609-10. I arklilista 18/6-10.

Överlåten med segel, tamp och tåg i betalning till två främmande köpmän för skuld på 3 000 daler 1613 (RR ca 18/3-13).

Depl: 1610-11: 8" 8" 7". Best 1610: 38 p, 1611: 47 p, 1612: 36 p. *1611-1632* 14/72 (1612 med 12 1/2 slangor)

Osäkert ursprung

Stockholms Stjärnan

300

I RR 3/5 1600 nämns skeppet Stjärnan som är byggt och utrustat igen i Kalmar ska till sjöss; inte påträffat i någon räkenskap. Även RR 18/5-00 nämner Stjärnan, sannolikt i Kalmar. Det kan betyda att det finns en annan Stjärnan som gör att ett annat skepp från 1601 får prefixet Stockholm, men det kan även varas det från 1598 kända borgarskeppets Stjärnan som då följde Sigismund till Polen. Kan ha återvänt eller återerövrats.

I AR 1600/1: 1601: Stockholms Stjärnan ett av skeppen som varit i Finland. Stjärnan, från Nyköping i SkgR, Sth 1602.

I arklireg 1602-04 och AR 1600/1 (1601) som Stockholms Stjärnan, i inv 1603 som Stjärnan. Förlist 1604 (arklireg) som Stockholms Stjärnan, stor uppbörd av tackling i SkgR, Sth 1604.

Depl: tåg 1603: 9" 8" 8". Bes 25/4-04 (UUB, Westin 314) 106 man (Äppet 167, Smålands Lejonet 162, Hannibal 145, Maria 98, Valen 85). Best 1602: 30 p. 1604: 32 p.

NaN 200 ton. Den lite udda besättningsuppgiften 1604 pekar snarare på 400 ton. Bestyckningen också kraftigare än på 200 ton skepp.

Obekant **400**

Kanske det skepp som enligt RR 25/3 1600 var under byggnad i Stockholm och färdigt så långt yxan och narven kräver.

Nämnd i SkgR, Sth 1602, 1604, SkgR, Kalmar 1605-06, SkgR, Sth 1607-09.

Arklireg 1604: utrustad i Finland. Nämnd arklireg 1608, 1610.

Sänkt i Kalmar av danskt artilleri 17/5 1611.

Depl: Saknade 1605 tåg om 10". Bes 1607: 30+200. Best: max 1604, 1610: 30 p, *1611-1632*: 56 p.

Blå Ormen **400**

Ett fartyg med detta namn finns i SkgR, Sth 1599-1600 (SH 53:1): får två ankaren 1599, levererar viss uppbörd 1599. Inte med i register på fartyg i Sth 11/1599 (Sandbergska samlingen, Z 2778), tackelinv 11/1599 (SH 53:6) eller besättningsplan inför 1600 (SMHF 10:4). I den senare finns i Stockholm Ginkenäs Skeppet, 20 man, ett i övrigt okänt fartyg. Inte påträffat i räkenskaper 1599-1602. Kan vara ett privat fartyg, kanske senare övertaget av kronan.

Ormen nämns i SödH 1603:10, fol 55, Nyköping. Kan vara ett av de skepp om 100 läster som beordras byggas 21/9 1602, men ingen av dessa byggen skulle äga rum i Nyköping. Blå Ormen nämnd i SkgR, Sth 1604-09, till Älvsborg 1610. Försänkt vid Älvsborg i april 1612. Erövrade av danskarna 24/5-12 (*1611-1632*, s 103f), bärgad, segelklar 7/6-12. Senast nämnd 1620 (Probst).

Depl: tåg 1610: 10" 9". Bes: 1607: 24+200, 1609: 30+200. Best: 1605-10: max 1607: 62 p.

Råbocken **300**

I ProvR, Sth 1604: Råbocken eller Wendekåpan; det senare namnet tyder på ett erövrade skepp. Nämnd i SkgR, Sth 1604-06 och i arklireg 1606-07. Revs ned till sandborden och byggdes upp igen i Sth skg 1606 (SH 58:1), kan därför knappast ha varit ett nybygge 1604.

Förlist 1607, arkliet till Pernau (arklireg SH 59:4). Enligt HJB förlist vid Pernau 1608 enligt SH. Zetterstens samling, vol 7: KrA: Pråm 1606, förlist 1607.

Depl: Bes 1607: 16+100. Best: 1606: 50 p, 1607: 40 p.

Rätt liten besättning, betydande bestyckning, Jägaren har större besättning 1607. Tyder på att det var byggt till örlogs. Motstridande: får t v stå kvar som osäkert ursprung.

Obekant Fortuna **400**

Nämnd 1608-11 i SkgR, Sth, i inv 1610-11 och förefaller i *Sveriges sjökrig*, s 65 åtminstone vara avsedd som stridande enhet 1611. Dock inte nämnd i arklireg.

Kan vara Flygande Fortuna, nämnd i SkgR, Sth 1607, eller Hollands Fortuna, erövrade 1608.

Senast nämnd i ProvR 14/1 1612 (endast en kajutperson) och 18/3 1612, inte med i senare proviantränskaper för 1612 (ProvR, Sth slott 1611-12). Utgår 1612 (*1611-1632*).

Depl: tåg 1610-11: 10" 9".

Mindre örlogsfartyg om minst 100 ton men mindre än 300 ton

Fanns i början av 1599

Bergshammar Barken

150?

Sannolikt byggd i Bergshammarsvik. Nämnad i SkgR 1592-93 men inte mantals- och lönerregister där det i stället finns Barken eller Nya Barken 1592-93 vilken synes vara samma bark. SkgR 1594: Nya Bergshammar Barken sannolikt samma. Nya Barken nämns i SkgR 1595 och Bergshammars Barken i SkgR 1597-99. Inte med i fartygslistorna från november 1599 eller inför 1600. Möjligt att den fick ett namn 1599: Örnen, Tranan, Halvmånen, Stålnäbben, Wolgemot i så fall tänkbara.

Depl: inget att gå på utöver typbeteckningen

Danziger Ängeln

150

Nämnd 1598, förmodligen erövrade från Sigismunds före hösten 1598. Nämnad i tackelinventariet nov 1599, besättningsplan till 1600.

Depl: tåg 1599: 8" 7" 6". Bes plan 1600: 16 man.

Engelske Draken/Engelsman

200

Identitet osäker, E D nämns i lista och tackelinv 11/1599, Engelsman f f g i besättningsplan 1600 där E D inte är med. Inte med i SkgR, Sth 1599 men båda i SkgR, Sth 1600. Därefter används bara namnet Engelsman.

Erövrade vid Stegeborg (21/9?) 1598. Ett engelskt skepp som för att förbättra relationerna med England återlämnades till ägaren Johan Wilde (RR 8/12 1601). Osäkert vad som hände.

Nämns till 1602 i SkgR, Sth och i arkliregister 1602-04 som Engelsman.

Depl: tåg 1599: 9" 7" (Eng D). Bes plan 1600: 20 man. Best: 1600-04: 6 p.

Kan vara två olika fartyg men i så fall förefaller bara ett av dem vara örlogsfartyg. Kanske uppstod en sammanblandning av namnen redan i samtiden.

Förlorade Sonen

150

Sannolikt det skepp **Förlorade Dotter** från Danzig som endast nämns i listan 25/10 1598 (SH 52:8) men sedan aldrig nämns. Troligen erövrade från Sigismund. Nämnad till 1608.

Depl: tåg 1599: 9" 9", plan 1602: 8", 1603: 9" 5" 5". Bes 1600: 12. Best: 1600-01: 6 p.

I *NaN* 100 ton, höjt p g a tåg.

Finska örlogsfartyg, kontrollerade av Sigismund, införlivade med flottan 1599

(Viborgs) Vildmannen

250

Vanligen bara Vildmannen men heter V V i odaterad plan i SMHF 10:4 (1600), OBS att en av Sigismunds främsta män i Finland var Arvid Tönnesson Vildman.

Senast nämnd i SkgR, Sth 1604.

Lämnas till Lasse Pedersson, borgmästare i Kalmar som betalning (för kläde enligt ALZs excerpt) (RR 17/3-05).

Depl: tåg 1599: 9" 8" 5", fock och stormast, 1603 tremastrigg: 10" 9" 8". Bes plan 1600: 24. Best 1601: 12 p.

NaN: 200 ton, höjt p g a besättning och 10".

Finske Ängeln, Attuna Ängeln

200

Det fanns i nov 1599 både ett större och ett mindre skepp med detta namn i Stockholm, en Ängeln i Nyköping samt en Dansker Ängeln i Älvsånabben.

På våren 1599 hade hertigen en Finske Ängeln och två Ängeln under sin kontroll. De två sistnämnda kan antas vara den äldre och större Ängeln känd från 1594 och framåt, den andra Danziger/Danska Ä, känd sedan 1598. I plan inför 1600 kallas den större (40 sjöfolk) Finska Ä, den mindre F Ä (20) Attuna Ä. el Athoo (något försvenskat finskt ortnamn?)

Slutsats: En Finske Ängeln har tillkommit under 1599, förmodligen från Finland.

Underlag: Fartyglistorna från nov-dec 1599 samt andra handlingar som nämnts ovan. RR 1/4 1599 (Sigismund). HKR 5/9-99. Daniel Toijer, *Sverige och Sigismund 1598-1600*, Sth 1930, s 123-4.

Såld (?) till köpmän med sitt arkli 1603 (arklireg).

Depl: tåg 1599: 8" 8" 5". Bes plan 1600: 20. Best 1601-03, max 1602-03: 15 p.

Nybyggda

Gävle Ängeln, 1600 Mikael Ängel

200

Sannolikt byggd i Gävle 1599-1600. Inte nämnd i listor från 11/1599 men med i besättningsplanen till 1600. GästH 1599:5, 1600:10 Ett skepp uppsattes 1599 och byggdes vidare 1600, bör vara Gävle Ängeln som nämns i bemanningsplanen till 1600. Skeppare (byggnadsledare) på detta 1599-1600 Michill skeppare. Gävle Ängeln försvinner efter 1600 ur källorna. SkgR, Sth 1600 nämns Mikael Galejan, tillagt Mikael Ängel galejan. Inte med i SkgR, Sth 1601-04. Mikael Ängel med i SkgR, Sth 1605-06, 1608-11 (serien upphör därefter).

Arkliereg nämner galejan Ängeln 1600-02 samtidigt som Mikael Ängel nämns 1600-01, 1607 (pinass) 1609-10, inte med 1611-12.

Löneregister 4/3-02 (SH 54:2) nämner Mikael.

Slutsats: Mikael Ängel var inte en galär, osäkert var den finns 1603-04 men får antas vara samma fartyg före och efter. Förefaller ha fått namn efter skepparen 1600.

Senast nämnd i ProvR 5/10 1612 (ProvR, Sth slott 1611-12).

Depl: Gävle Ängeln. Bes plan 1600: 16 man.

Mikael Ängel: tåg 1610: 8" 9" (saknar fockmärs), 1611: 9" 8" 8" (har fockmärs). Best 1600-01: 10 p, 1607: 19 p, 1609: 4 p, 1610: 10 p.

I NaN 150 ton, höjt som justering när namnen knöts ihop.

Jägaren

200

Byggd i Nyköping 1601-02? Nämnd i SkgR, Sth 1602: från Nyköping. I Mantalsreg 2/8 1602: Nyköpings Jägaren Pråmen (M 1761). I SkgR, Sth 1604 pinass, i SkgR, Kalmar 1605-06, i SkgR, Sth 1607, 1610.

AR 1605/1: pinass, därefter inget arkli förrän 18/11-10.

Ca 1624: 12 portar under överloppet (SMHF 8:6).

Förlorad 1626 uppe i Mälaren (SH 71:2, lista på förlorade skepp 1625-28). I odaterad handling om tacklingsarrendet (sannolikt i samband med dess förnyandes, RR 12/8 1626) står om Jägaren att skeppet är avlagt (efter förra kontraktet 1622) och Clerck tacklet tillställt.

HjB vol 42: Avlagd 1626 (rött Nr 212). Utgår 1626 (1611-1632 som har tillkomstår 1603)

Depl: Saknade 1605 tåg om 8". 1610-11: 9" 8". Bes 1607: 20+120, 1614: 20+30, 1615: -, 1621: 25. Best 1605: 20 p, 1610: 6 p, 1611-1632: 12/46, 14/72. 1622: 60 läster.

Frisk opp

200

Byggd i Stockholms skeppsgård 1602 (SkgR, Sth).

Nämnd i arkliereg 1602-04. i SkgR, Sth 1602, 1603.

Utgår 1612 (1611-1632).

Depl: Best: max 1602: 18 p. 1611-1632: 12/31.

Tacklingsinv 31/1 1603 saknas Friskopp och Jägaren men där nämns:

Penase Olof Värmdö 8" 4"

Penase Jöns Persson 7" 7"

I SkgR, Sth 1603 (SH 54:4) finns Friskopp, inte Jägaren men fyra penaser utan namn, varav Olof Värmdö är skeppare på en och Jöns Persson på en med Mäster Robert som byggmästare. Mycket material levereras till denna, mer troligt att det är Nyköpings Rosen. De övriga kan vara Jägaren, Krönte Svan och det bygge i

Stegeborg som blev Mars, byggmästare M Isbrand, vilken anges som byggmästare för en av penaserna. I SkgR, Sth 1604 (SH 55:3) är Olof Värmdö skeppare på Nya pinassen som förbyggdes vid skeppsgården, byggmästare M Henrik; detta är inte Krönte Svanen som står direkt efter, inte heller Jägaren, Leoparden, Kalmar Ängeln eller Blå Ormen som nämns i samma SkgR. Osannolikt att det är Nya Pinassen/Tigern som 1604/05 låg origgad i Kalmar. Möjligen något litet fartyg som dyker upp med namn 1605/06.

RR 3/3 1603 omtalar två om pinassbyggen uppsatta söder vid gränsen (till Blekinge), två uppsatta vid Björkenäs. Två snart färdiga vad yxan och narven kräver, två ska drivas på.

Smålands Handling 1604:4A f 20 nämner Lilla Pinassen kapten Oluff Jönsson, Kalmarpinassen skeppskapten Lasse Persson.

RR 10/7-04 nämner Kalmarne pinatzen.

RR 24/4-05 till Anund Hansson (Kalmar?): nya penassen till sjöss, nämner även Leoparden som ska tas upp och Västerviks- och Stegeborgspråmarna.

En av dessa pinassbyggen kan vara Kalmar Ängeln, ett annat bör vara den Nya Pinassen som nämns i Kalmar 1603-05 och som troligen blev Tigern. De två övriga kan inte identifieras; inte nämnda i Kalmar 1604-05.

Kalmar Ängeln (Kalmar Pinassen 1603-05) 200

Enligt 1611-1632 identisk med Kalmar Pinass, fanns 1603-12: uppgiften där om 100 läster bygger troligen på antagande att detta är ett av skeppen som beordrades 21/9 1602.

Bör vara en av de fyra pinasser som omnämns som under byggnad vid Blekingegränsen och vid Björkenäs i RR 3/3 1603. Kalmar Pinass nämns i SkgR, Sth 1603 (skeppare Anders Jonsson), i SkgR, Sth 1604 nämns Kalmar Ängeln (skeppare Staffan, svårläst efternamn) inte identisk med Hollands Ängeln, i SkgR, Sth 1605 Kalmar Ängeln. Inte identisk med nya Pinassen i Kalmar 1603-05, se Tigern.

Kalmar Pinass med i arklireg 1604: får 12 kan/10 p. AR 1605/1: 16 p.

Kalmar Ängeln nämnd i odaterad fartyglista från troligen 1606 (SH 58:6 provisoriskt nr) och i SkgR, Sth 1608-10. I odaterad lista, tidigt 1611: proviantskepp (SMHF 7:6).

Utgår 1612 (1611-1632).

Depl: 1610: 7" två master, 1611: 7" 6" två master.

I *NaN* var Kalmar Ängeln ett fartyg om 200 ton och Kalmar Pinass ett om 150 ton som endast fanns 1603-05.

Tigern 250

ProvR Kalmar: nämner Nya Pinassen i dec 1603 (SH 55:5), Nya Pinassen även nämnd som övervintrare i Kalmar 1604/05, saknar tåg, segel, tackling (SH 57:1). Från 1605 finns Tigern i Kalmar, sannolikt samma fartyg och i så fall antagligen byggd i Kalmar/Björkenäs och vara ett av pinassbyggena som omtalas i RR 3/3 1603.

Nämnd i SkgR, Kalmar 1605-06, i bes lista 1607 (Kalmar), mantalslista 18/8-08 (SMHF 7:5), SkgR, Sth 1610.

1611-1632, s 251: "Borta" vid Kalmar men sannolikt bärgad. Utgår 1619.

Arklireg 1610: Allt uppsatt i Kalmar, inget om "borta". Inte senare nämnd i någon källa: har av allt att döma förlorats 1611.

Depl: Nya pinassen saknar 1605: 8" 7", 1610: 9" 8" 7". Bes 1607: 26+80. Best 1610: 12 p. 1611-1632: 10/36. *NaN* 200 ton.

Leoparden 250

Ett fartyg med detta namn nämns 1603 ihop med fem penaser (omedelbart före Kalmar Pinassen) i SkgR, Sth (SH 54:4): kan vara den äldre Leoparden som förläste vid Öland 1603, men inte helt uteslutet att det rör sig om ett nybygge. Kan vara något av skeppen beordrade 21/9 1602, kanske mest sannolikt Gripsholms pinassbygge (SödH 1602:16), eftersom den i Strängnäs byggda pinassen inte var segelredo i maj 1604 (RR 11/5 1604). I Kalmar under perioden 4/12-03 till 30/4-04 (förtäring), såvida detta inte avser besättningen på den 1603 vid Öland förlista äldre Leoparden. Är inte Nya Pinassen nämnd i flera källor i Kalmar från dec 1603 till vintern 1604/05, jfr Tigern. Låg över vintern 1605 i Kalmar (SH 57:1). I SkgR,

Kalmar 1605 nämns utgift till byggning och utredning, "den tid den låg i Kalmar". I SkgR, Kalmar och Sth sedan 1603 eller 1605, i arklireg 1609-10.

Ca 1624: 12 portar under överloppet (SMHF 8:6).

Utgår 1632 (*1611-1632*).

Depl: tåg 1610: 10" 9". Bes: 1614: 25+50, 1615: 25, 1621: 25. Best: 1610-11: 26 p, 1612: 32 p. 1626, 1632: 80 läster.

NaN: 200 ton.

Nyköpings Rosen

150

RR 7/4-03 Till Nyköping: till pinassen ankare ett om halvtredje skeppund, kabel om 8, 9, 10 tum.

RR 10/11-03 till Nyköping, där hade folk skickats i väg för att hugga virke till den pinass som står i byggning, leds av den engelske mästaren Robert. I SkgR, Sth 1603 omtalas Penase, byggmästare M Robert.

SödH 1603:10 omtalas ett pinassbygge lett av Klas skeppsbyggmästare, leverans av sågebräder till "skeppet" samt arbete på Finska Ängeln. Pinassen har skeppare (?) redan 21/5-03. Två olika pinassbyggen 1603 och i SödH 1610:14 nämns tidigt 1604 det nybyggda skeppet Ulven samt Stora Pinassen och Lilla Pinassen.

SödH 1603:10 Nyköping: pinassen byggs, SödH 1604:15 Nyköping, f 106 huggning och arbete på pinassen, ryttare till Kalmar på Pinassen, 1604:15:3 nämns Rosen.

Nämnd i SkgR, Sth 1606-10 som Nyköpings Rosen.

I arklireg 1605 (Nyköpings Rosen 1605, 06, 08)-08, 1610. Rosen pinass (1607, 1610)

Bortskänkt 1611 till hertigen av Sachsen (*1611-1632*) (enligt HjB: SH).

Depl: 1610: 8" 5", 1611: 8" 7". Best max 1605: 13 p, *1611-1632*: 13/28.

Hälsinge Lejonet

200

Bör vara byggd i Enånger där fartygsbyggande pågick 1600-04/05, möjligen dock Helsingfors.

Nämnd i SkgR, Sth 1604-06, 1608, 1610.

Nämnd bland prämar 1613/4 (M 1761) och i fartygslista 1614 bland fartyg utan knektar.

Utgår 1618 (*1611-1632*).

Depl: 1610-11: 8" 7". Bes 1614: 10, 1615: 8.

Krönte Svan

250

Kan vara något av skeppen beordrade 21/9 1602 och någon av de fyra pinasser utan namn som nämns i SkgR, Sth 1603 (SH 54:4). RR 11/5-04 en pinass byggd i Strängnäs finns i Stockholm, ska förfärdigas och göras segelredo, men Krönte Svan får inte särskilt mycket materiel 1604 enligt SH 54:4. Förbyggd samt försedd med 18 skeppund 8 lispund tackling i Nyköping 1605, även nämnd där i sep 1607 (SödH 1610:14).

Nämnd i SkgR, Sth 1604-06, i arklireg 1604, 1606-07.

Förlist med arkli och folk 1607 (arklireg).

Depl: Bes 1607: 20+100. Best 1604: 26 p.

NaN: 200 ton.

Scipio (Sipio)

100

I SkgR, Sth 1606 nämns Sipiones Pinke, Nämnd i ProvR, Sth 1608, 1610; i SkgR, Sth och arklireg 1609-10.

Inte nämnd i *1611-1632*. HjB, vol 42, Blev borta i Narva åminne 1611 (SH) (denna källa hittills inte påträffad).

Depl: tåg 1610: 8" 8". Best: AR 1609/1 9 p.

I *NaN* under 100 ton.

- Lamprellen** 200
 VglH 1606:16 pinassen *Lamprell* byggd dette år 1607 (!)
 VglH 1607:1 pinassen *Lampreil* av nya byggd vid Älvsborgs slott 1606 och upptacklad ano
 1607: tåg 8½", 5", 3", storsegel, stormärssegel, fock, mesan.
 Försänkt vid Älvsborg i april 1612, erövrade av danskarna 24/5 1612, bärgad, segelklar 26/6-
 12 (Larsen, *Kalmarkriget*, s 206). Hudson Bay under Jens Munk 1619-20. Förlist på Weser
 1626 (Probst).
 Depl: tåg 8½" 5" 3". 1611-1632: 60 sjöf och 24 sold (källa?).
NaN: 200 ton närmast en gissning, senare bekräftad av tåg.
- I SkgR, Sth 1606 (SH 58:4) nämns en gammal lodja som förlängdes och en ny lodja som förlängdes: de fick
 enligt upprepade anteckningar i veckoräkenskaperna namnen Finken och Näktergalen. Arbetet tycks fortsätta
 vintern 1607 på samma fartyg men namnen anges inte i räkenskapen (SH 59:1). Båda senast nämnda i ProvR
 1613 och i handling i M 1761 som listar behov av varvsarbeten inför 1614, listan synes inte ta med mycket små
 fartyg. Inte med i besättningsplan 1614 (SMHF 7:10).
- Finken** 100
 Nämnd i SkgR, Sth 1607, 1609.
 Utgår 1614 (1611-1632).
 Depl: 1610-11: 6" 6". Best: 1608: 8 p, 1611-1632: /9p.
 Inte i *NaN* ansågs mindre än 100.
- Näktergalen** 100
 Nämnd i arklireg 1607-08 som galejan 1607 som galeja och pinass i AR 1607/1:
 bestyckningen inte av galärtyp. Nämnd i SkgR, Sth 1607-08, 1610.
 Enligt 1611-1632: fanns N 1606-14, pinass
 Depl: tåg 1610: 7" 6", 1611: 7" 7" (6"?). Best: 1607: 8 p, 1608: 12 p, 1611-1632: 10/16.
- Ståbi** 100
 Nämnd i SkgR, Sth 1607-09, arklireg 1607-08.
 1611-1632: Fanns 1607-13.
 Depl: 1610: 7" 6" 5", 1611: 6" 5". Best: 4 p, 1611-1632: 15 p.
- Nya Blå Falken** 100
 Nämnd i SkgR, Sth 1608 och ProvR, Sth slott08 som Nya B F. I arklireg 1608 som B F, får
 sin artilleriuppbörd detta år, Förliser vid Gotland i dec 1608 (arklireg).
 Depl: Best 1608: 14 p.
 Inte med i *NaN* p g a förväxling med Gamla Blå Falken. 1611-1632 har uppgiften 1608-11 om Nya Blå Falken
 vilket beror på förväxling med Gamla B F som fanns kvar då, uttjänt.
- Smålands Hjorten** 150?
 Enligt 1611-1632 finns denna pinass 1610-11, 21 båtsmän + 36 knektar. RR 6/8 1609 nämner
 ett nytt skepp, byggt i Björkenäs som är färdigt och ska få tackel och tåg. Prefixet Smålands
 kan betyda att det är detta fartyg.
 Försänkt i Kalmar i slutet av maj 1611.
NaN: under 100 ton vilket är tveksamt med angiven besättning. Lika stor som St Per, 1610?
- Hälsinge Svanen 100
 Med i *NaN*, enligt 1611-1632 pråm, fanns 1610-11. ProvR, Sth 1609 pråm.
 Depl: tåg 1610: 7½" 7" tre master utan märsar.

Angelus/Angeruds Pinass 150

1611-1632: Fanns 1610-19, ingen beväpning nämnd, men upptagen bland stridsfartyg i listor från 1610-talet.

Depl: tåg 1611: 8" 7½". Bes 1614: 15+20, 1615: 15.

I *NaN* 200 ton, justerad med hänsyn till besättningslistor 1614-15.

Basilicus 150

Nämnd i SkgR, Sth 1610.

Utgår 1622 (1611-1632).

Depl: tåg 1610-11: 9". Bes: 1614: 15+20, 1615: 15. Best 1611-1632: 10/22.

I *NaN* 200 ton, justerad med hänsyn till besättningslistor 1614-15.

St Per/Peder 150

Nämnd i SkgR, Sth 1610, Arklireg 1610.

Sänkt av dansk artillerield vid Kalmar 22/5 1611 (1611-1632, s 78, 87, 275), bärgad av danskarna 3/8, Kallas orlogsskib, sist koffardiskib, såld 1622 (Probst).

Depl: Best 1610: 12 p. Bes enl 1611-1632: 24+36.

Köpta och erövrade

Lybska Fortuna 100

Lybskt handelsskepp, erövrat 1599. Senast nämnd i besättningsplan till 1600.

Depl: Bes plan 1600: 12 man.

Lybske Hanen = Lybska Pinken 100

Lybskt handelsskepp, erövrat 1599

Jfr de två listorna för Nyköping: odaterad (SMHF 10:4), troligen 1599/1600 och 25/4-00 (SMHF 6:14) där namnen stämmer. OBS dock L P nämns redan 1598 i SkgR, Sth utgift, till Nyköping. SMHF 10:4, plan för 1600: Lybska Pinken, rimligen identisk med Lybska Hanen i SMHF 6:14: Förslag på sjöfolk Nyköping 25/4-00. SH 53:3: Mantalsreg Nyköping 29/5 1600 Lybske Hanen. Räkenskaper om erövrade lybska skepp (delvis utan egennamn) i SödH 1599:7, Nyköping samt VoH, Nyköping 1599. I två listor 11/1599 nämns Lybska Vinpinken, tåg 8" 6"; denna fanns dock i Sth och fartygen i Nyköpingslistorna i SMHF finns inte med i dessa två listor. Det bör alltså vara den äldre Lybska Pinken.

L H nämnd i SkgR, Sth 1602-05, i arklireg 1601-04

Depl: Bes plan 1600: 10 man + 30 knektar (L P). Best: 1601-04: max 1601: 10 p. (L H).

I *NaN* under 100 ton.

Hollands Fisken 200

Nämnd 19-24 mars och i sep 1604 i Nyköping (SödH 1610:14). Erövrad eller köpt 1603?

I SkgR, Sth 1605 som Fisken, i arklireg 1604-05 (Hollands Fisken).

Depl: Best 1605: 24 p.

Bistocken 100

Arklireg 1608: Bistock, ett fribytarskepp. Visst reparationsarbete i Nyköping 11/5 1608 (SödH 1610:14). Bör därför ha tillkommit senast 1607. RR 22/6-09 förlist för halvannat år sedan i Gellinge skärgård, Österhaninge.

Depl: Best 1608: 16 p.

Unge/Lybske Salvator, från 1613 Salvator 200

Nämnd i SkgR, Sth 1610 och med fullt tackel i inv, Sth 1610: 2 märsar, blinda, står långt ned i listan.

Ca 1624: 8 portar under överloppet (SMHF 8:6).

1611-1632: Vrak 1626, enligt *Zettersten 1890*, s 488 vid Pillau (men här finns felaktigheter, osäkert).

Depl: tåg 1610: 8" 7". Bes: 1614: 20+20, 1615: 20, 1621: 21. Best: 1612: 10 p, 1611-1632: 23 p. 1622 1626: 60 läster.

Sveriges sjökrig anser att detta fartyg utgår 1612 och att Salvator från 1613 och framåt antingen är det gamla skeppet, bärgat i Kalmar, eller ett nytt mindre. Jag anser att det rimliga är att anse att det är Lybske Salvator utan prefix. Den är i varje fall för liten för att vara det äldre skeppet.

Osäkert ursprung

Det är möjligt att några av de mindre fartyg som nämns för första gången 1599 dels är ett nytt namn på Bergshammars Barken (1592), dels resultatet av det galejbygge som vintern 1599 bedrevs i Tälje (Södertälje): Wolgemot och Tranan kallas 1600 galejer.

Wolgemot **150**

Först nämnd 1599. RR 13/7-99: Wolgemot ligger i ån i Nyköping, är det redo? RR 2/8-99 nämner W och de fyra lybska skepp som beslagtogs. Kallas i RR 30/4-00, 2/5-00: galeja Nämnd i SkgR, Sth 1602, 1604-06, arklireg 1600-03.

Depl: tåg 1599: 4" 3", har tre master med två märsar, fattas ett tåg? Bes: 1600: 16. Best: 1600-03, max 3 p. Motsägelsefulla uppgifter. Kan vara bäst att bygga depl beräkningen på besättningsplan.

Tranan **200**

Först nämnd 1599. Kallas i RR 30/4-00 galeja (kanske galejbygget i Tälje 1599).

Nämnd i SkgR, Sth 1602-05, i arklireg 1601.

Depl: tåg 1599: 7". Bes 1600: 20. Best: största eff 8 p.

I *NaN* 150, justerad eftersom besättningsstyrkan får vara utslagsgivande när få data finns.

Örnen **200**

Först nämnd 1599.

Nämnd i SkgR, Sth 1602-08, i arklireg 1601-04. Nämnd i SödH 1603:10, f 55, Nyköping.

Depl: tåg 1599: 8", 1602: behöver 7" 5". Bes: 1600: 20. Best max 30 p.

Halvmånen **150**

Först nämnd 1599.

Nämnd i SkgR, Sth 1602-06, i arklireg 1600-04.

Depl: tåg 1599: - har full rigg. 1603: 8" 7". Bes: 1599: 16. Best: max 23 p.

Stålnäbben **100**

Först nämnd 1599. Senast nämnd i plan till 1600 (SMHF 10:4). Enligt *1611-1632* fanns den till 1621, jfr dock Stålnäbben 1607.

Depl: tåg 1599: 6½" 3½". Bes 1600: 10 p. *NaN* under 100 ton.

Ginkenäs Skeppet **200**

Endast nämnt i besättningsplan inför 1600 (SMHF 10:4). Jfr Blå Ormen.

Depl: Bes 1600: 20.

(Svarte) Kåter **150**

Bör vara Bunte Kåter nämnd i en odaterad lista, 1602? (SMHF 6:14).

Nämnd i SkgR, Sth 1603, i ProvR, Kalmar 1604, i Nyköping feb 1605 (SödH 1610:14), i SkgR, Sth 1605-11, i arklireg 1606-08, 1610, I inventarium 1610-11.

1611-1632: Fanns 1600-13. Källa till år 1600 inte påträffad.

Depl: tåg 1610: 8" 5", 1611: 8" 4".
Best: 1606-07: 14 p, 1611-1632: 12/24.

Spanske Barken

?

Nämnd i Nyköping i mars, maj och juni 1604 (Södh 1610:14). Bör ha tillkommit (erövrats?) senast 1603. Inte senare nämnd, omdöpt? (Franciscus?).

Weiers Pinke

100

Övervintrade i Kalmar 1604/05 och bör således ha funnits 1604 (SH 57:1). Nämnd i SkgR, Kalmar 1605-06. Arklireg 1607: Är förkommet i stor storm, skepp och skytt.
Depl: Bes 1607: 6+40. Best 1607: 14 p.

Franciscus

100

Franciscus övervintrade i Kalmar 1604/05; saknade alla segel utom storsegel (SH 57:1). Måste ha funnits redan 1604. (Spanske Barken?)
1611-1632: Tillkommer 1605, kallas även Fransmannen (källa?).
Nämns i räkenskaper för Kalmar 1605-08, fanns i Älvsborg 1611-12.
Försänkt i Älvsborg i april 1612.
Depl: Saknade 1605 tåg om 7". 1611-1632: 6/11 (källa?).

Stålnäbben

200

Nämnd från 1607 i SkgR, Sth och arklireg. 1611-1632: samma som från 1599.
Sönderbröts i isen utanför Pernau sent 1621 (1611-1632, s 142); HjB vol 42 enligt Gyllenhielm till Gustav II Adolf 28/11-21.
Depl: tåg 1610: 8", 1611: -. Bes: 1614: 15+20, 1615: 12, 1621: 21. Best: 1607-08: 22 p. 1611: 20 p.

Små örlogsfartyg mindre än 100 ton

Fanns i början av 1599

Anders Boijes Pinke

Nämnd 1597. Kvar 1600 (beslag?).
Depl: tåg 1599: hade inga, endast stormast.

Lybska Pinken

Nämnd 1598, sannolikt samma som Lybska Vinpinken, nämnd i lista och tackelinv Sth nov 1599. En annan lybsk pinke (Lybske Hanen) tillkommer 1599. Vinpinken nämnd i arklireg 1601-02: obetydlig bestyckad.
Depl: tåg 1599: 8" 6". Kan vara på mer än 100 ton men i så fall inget örlogsfartyg.

Kanslipinken

Nämnd under olika namn sedan den byggdes 1587 (inte säkert att det är samma). Nämnd i arklireg 1600-03 (båt) med obetydlig bestyckning.
Depl: tåg 1599: 8" 5", stor- och fock fockmast utan märsar.

Kammarpinken

Nämnd under olika namn sedan den byggdes 1581 (inte säkert att det är samma). Nämnd i arklireg 1600-03 med obetydlig bestyckning.

Räven

Hertigens fartyg. Senast nämnd 1600.
Depl: tåg 11" 9", stor och fockmast utan märsar. Bes plan 1600: 8 man + 20 knektar.

Borde med dessa tåg vara större än 100 ton, men i så fall tveksamt om det var örlogsfartyg.

Nybyggda/okänt ursprung

En del av nedan upptagna fartyg nämns endast enstaka år. Det är sannolikt att de funnits längre men att de ofta inte nämns med namn i källorna utan räknats som små farkoster. Antalet små farkoster: pinasser, lodjor, båtar var betydligt större än de som finns i denna lista.

Flygspånen

Först nämnd 1599.

I arklireg 1600-03 med obetydlig bestyckning.

Depl: Bes 1600: 6 man.

Lärkan

I arklireg 1600-01, i Kalmar 1601. Tidigare fanns ett hertigens skepp med detta namn.

En Lärkan nämns även 1606-08.

Depl: Best: 7 p.

Svarta Rappen

Nämnd i SkgR, Sth 1603-09, ingen bestyckning, även i ProvR ihop med örlogsfartyg flera gånger 1603-04.

Älvsborgs Duvan

Nämns i ProvR, Sth 1603, 1605, 1607, 1609, 1610. Nämns i AR 1605/1, SkgR, Sth 1607-09, tackelinv 1610 (med ofullständig tackling) och i arklireg 1607-08 med obetydlig beväpning.

Nämnd i Nyköping 1604 (SödH 1610:14).

Detta fartyg bör finnas i Östersjön medan den samtida Lybska Duvan finns i Västerhavet.

Möjligen kan Duvan/Finska Duvan någon gång benämnas Ä D om den uppträder i Östersjön.

Enl HjB, vol 42: SH 1611: blev borta i Finland 1610 (källan hittills inte påträffad).

Inte med i *1611-1632*.

Depl: 1610: 1 tåg om 80'. Best: 1605, 1607-08: 2 p.

Lilla pinassen

Nämnd i Nyköping feb 1604 (SödH 1610:14). Där byggdes 1603-04 två pinasser av vilka den ena, sannolikt Stora Pinassen, blev Nyköpings Rosen. Lilla Pinassen bör ha fått namn och vara något av de mindre fartyg som nämns efter 1604, t ex Scipio, Harkranken, Resenis, Lärkan eller Wålher.

Weiers Falken

Antagligen köpt eller erövrad. Låg över vintern 1604/05 (SH 57:1) i Kalmar varför den bör ha funnits redan 1604. Nämnd i SkgR, Kalmar 1605-06, i dito Sth 1606, i besättningslista 1607.

Depl: Bes 1607: 16+50. Om dimensionerna verkligen var de samma som anges i breven i nov 1606 och jan 1607 (nedan) är denna pinass på mindre än 100 ton.

Harkranken

AR 1605/1: 2 p.

Wålher

Nämnd i Sth 1606 (SkgR, Sth) och i AR 1607/1 pinass: 2 p.

Resenis

Nämnd 1606 (var?). AR 1607/1 pinass: 2 falkoner.

Liljan

Lodja förlängd och ombyggd till pinass i Sth 1606, tre master (SkGR) Nämnd i arklireg 1607 och SkGR 1608-09.

1611-1632: Utgår 1613.

Depl: tåg 1610: 6". Best: arklireg 1607: 5 p, 1611-1632: 8/11.

(Lilla) Rosen

Lodja förlängd och ombyggd till pinass i Sth 1606, tre master (SkGR)

Denna eller Nyköpings Rosen i Arklireg 1607: 5 p. Kallas Lilla Rosen i SkGR, Sth 1608.

1611-1632: Lilla Rosen eller Rosengalejan, Bekom Juten 1611: Svenske Rose nämns i dansk tjänst till 1618 (Probst).

Depl: Best: 5 p, 1611-1632 8/9.

Lärkan

Nämnd i Nyköping 1606 (SödH 1610:14). Pinass nämnd i arklireg 1607-08, jfr 1600.

Depl: Best 1607-08: 2 p.

RR 21/11-06 till Cornelius Corneliusson om de pinatzer Hans Pedersson uppsätta ska: två pinasser lika stora som Weyrens Falck som kunna flyta 3 alnar eller djupest (?)

RR 21/11-06 Fullmakt skeppskapten Hans Pedersson att låta bygga en pråm och två pinasser vid Ävsborg.

RR 26/11-06 Fullmakt för M Thomas byggmästare att låta bygga pinasser vid Västerås och Torshälla, en var, båda så store som W F, 3 aln djupt, färdige till förste vårdag samma till Thomas Nilsson i Gävle: två pinasser; även 29/12

Jören Eriksson en vid Gripsholm, en i Strängnäs

Erik Henriksson vid Skedenäs: två pinasser, även 17/12

Stegeborg en pinass

Västervik en pin

Mäster Henrik (ALZ), Kalmar en pin

Summa 14 likadana pinasser och två vid Älvsborg, storlek inte angiven.

RR 22/1-07 Michill Person har skrivit att kölen på den pinass han låtit resa är 22 alnar (avser Stegeborg?)

Uppskattad storlek: längd över stäv 55, bredd 15, djupgående 6-7: säg kub på 125 m³: långt under 100 ton.

En pinass färdigbyggd i Stegeborg 1607 och skepparen kvitterade utrustning 19/5 1607, sändes till Sth skg.

I SkGR, Sth 1606 (SH 58:4) nämns en gammal lodja som förlängdes och en ny lodja som förlängdes: de fick enligt upprepade anteckningar i veckoräkenskaper namnen Finken och Näktergalen, se fartyg på 100 ton.

En gammal och en ny lodja byggs om till pinasser enl Sth SkGR, tidigt 1607 (vol 59:1). Dessa bör vara Finken och Näktergalen. Två gamla och en ny byggs om enligt räkenskaper i pengar 1607 (SH 59:1, SkGR, Sth) men någon ytterligare gammal lodja som förbyggs till pinass kan inte påträffas i veckoredovisning av utfört arbete. I LönR 1607 (SH 59:2) nämns två bottneskutor som byggs om till pinasser. I SH 59:1 nämns arbete på två norrbottenskutor under vintern 1607 men inte att de byggs om till pinasser.

GästH 1607:7:1-2: två pinasser byggda i Gävleborg av Mäster Thomas Nilsson, tydligen färdiga i mitten av 1607.

Oförnämnd

Arklireg 1607: pinass.

Depl: 1607: 2 p.

Oförsagd

1611-1632: Fanns 1607-13, 2/2.

Gripen

I SkgR, Sth 1607-08. Arklireg 1607: pinass. Nämnd i Nyköping 1608 (SödH 1610:14).
Depl: Best: 1607: 8 p.

Hannibal

Pinass i SkgR, Sth 1607.

Bikstert

Arklireg 1607: pinass 6 p.

Ålands Pinass

Nämnd i SkgR, Sth 1608.

Pickala Pinass

Nämnd i SkgR, Sth 1608. *1611-1632*: Utgår 1612.
Depl: tåg 1610: 8" 6".

Björneborgs Pinass

Nämnd i SkgR, Sth 1608. *1611-1632*: Utgår 1623 men var även pråm, nämnd som sådan i SMHF 7:8, plan till 1615.

Åbo Pinass

Nämnd i SkgR, Sth 1608.

Emsala Pinass

Fanns 1610 (SH 62:3).

Helsingfors Pinass

Fanns 1610-11 (*1611-1632*).
Depl: tåg 1610-11: 8", 1610: två master utan märsar, 1611 en mast med märs (?)

Borgå Pinass

Fanns 1610 (SH 62:3).

Summa Summarum (privat?)

Probstreg: Jagt med 6 götlingar, erövrade vid Kalmar 3/8 1611. Bortskänket till den svenske Överste paa Slottet, Christen Sum. Denne har saa udsendt Fartøjet som Fribytterskib, thi i Marts 1612 faar "Summa Summarum", Capitain Claus Petersen, Pas som saadant" (Larsen, *Kalmarkrigen*, s 139). Inte i *1611-1632*.

Erövrade

Sten Banérs pinke i Västervik, ska beslagtogs och användas (RR 3/4-99).

Galärer

Fanns i början av 1599

Stora Galejan, Herrens egen G

SödH 1598:18:2 Nyköping: lön till store galleian, två små galeier, utspisn till två galejor, Nye Store galejan.

VoH Nyköping 1599 Erik Marcusson, byggmästare på Store Galejan, utspisning på Stora Nya Galejan, Stora Galejan/Galejan (två olika), Galejan (en tredje?).

Arklireg 1600: herrens Egen Galleija (AR 1600/1 h f n egen galeja.

Arklireg 1601, Store G (=herrens egen galeja 1600): 1/2 slanga.

Nämnd i Mantalsreg 4/3-02 som Store eller Nyköpings G (SH 54:2).

Arklireg 1602: Store Galejan förgick i Narva.

Depl: Best: 7-11 p.

Mellersta Galejan

Nämnd i besättningsplan till 1600: 5 man (Middelste Galejan) och i ProvR, Sth 1600.

Dubbelnamn?

Lilla Galejan, Herrens lilla Galeja

Inte säkert att denna fanns 1599 men kan vara Lilla Galejan nämnd 10/12-98 (RKB 61:1)

Södh 1598:18:2 lön till store galleian, två små galeier, utspisning till två galejor, Nye Store galejan, två galejor RKB 61:1 1598 avlöning till min n f galleja. 10/12-98: Stora G, Lilla G.

Arklireg 1600 Herrens lille G (AR 1600/1 h f n L eller L G).

Nämnd i arklireg 1600-03: eff 2 p.

Nämnd 1604 i Kalmar, SkgR, Sth 1605: uppbörd.

Lön 1605: Lilla Galejan med K M (SH 56:1), SkgR, Sth 1606: K M Små galeja, Lilla Galejan. Lilla Galejan i SkgR, Sth 1607 (SH 59:1). Kan vara K M Galeja i SkgR, Sth 1608 (inte samma som K M Förgyllda Galeja), Lilla Galejan nämnd i ProvR, Sth slott 1609, 1610, ihop med Förgyllda Galejan och Kockbåten. I SkgR, Sth 1610 (SH 62:3) tillsammans med fem andra galejor.

Arklireg 1611 (SH 63:3): arkliet, totalt 2 falkoner erövrade av danskarna, 1611-1632, s 276: erövrades av danskarna i slutet av juli 1611.

Depl: Best 1600-03: 2p.

Jungfrun

Nämnd som fregatt i Scheels brev våren 1599 (M 1848), Nämnd i SkgR, Sth 1599.

Nämnd i Mantalsreg 1601 och i arkliuppbörd till StA 1602 (AR 1600/1). Uppbörd till StA 1602 ser ut som galärbestyckning: K: 1 3/4 slanga, 2 fyrpilstycken, 2 falkoner, J: 24 pottungar men inga lod eller tillbehör: kan vara en transport av arkli från Finland.

Postferd

Nämnd som fregatt i Scheels brev våren 1599 (M 1848), Nämnd i SkgR, Sth 1599 nämnd i RR 6/8 1600 som Posthästen, galeja i Viborg.

SH 55:8: Helsingfors: galejan Postparten skeppare Bertil Michilsson 11/5-05.

Nämnd i SkgR, Sth 1606-09, i ProvR, Sth 1609.

Munken

Nämnd som fregatt i Scheels brev våren 1599 (M 1848), Nämnd i SkgR, Sth 1599, i RR 6/8 1600 som galeja i Viborg.

Nybyggda

Norrköpings Galejan

RR 12/1-99: ska byggas vid Norrköping. ÖglH 1599:2 Norrköpings galejbygge byggmästare Erik Marcusson. *Zettersten 1890*, s 288 Erik Mårtensson (enligt RR 26/4 1599). Färdig 1599.

Med i arklireg 1600-03, 1603 allt till Sth. Kan möjligen vara galejan Valen 1604-05, vars ursprung (och existens) är oklar.

Depl: tåg 1599: 10" 8", Best: 2 korta fältslangor, 26 p.

Kvicksunds Galejan

RR 12/1-99: ska byggas vid Kvicksund. Färdig 1599. Skeppsbyggmästare: Mäster Tomas; uppbörd i Sth 1599 (SH 53:1) nämner dock Michell byggmästare.

Arklireg 1602: Kvicksunds Galejan sönderlogs av vädret på landet 1602.

Depl: Best: 1602: 11p, 1 3/4 slanga.

Gripsholms Galejan, Gripsholms Fortuna, ca 1602: Fortuna

RR 12/1 1599 ska byggas vid Gripsholm. Södh 1599:17 Gripsholm. Skeppsbyggmästare: Mäster Tomas. färdig 1599.

Thomas Jacobsson skeppare Then Nye Galejan, slangekrut 22/11-99.

Jacob Mårtensson skeppare på Then Store Nya Galejan 8/6-99: 2 3/4 slangor, 2 falkoner, 4 mickhakar. Nämnd i arklireg 1600-03. Lista våren (?) 1611 (SMHF 7:6): är mycket gammal.

Utgår 1612 (1611-1632).

Depl: tåg 1599: 5" 3"; Best: 1599: 14 p, 1600-03 9 p, 3/4 slanga.

Tälje galejan

Bygget omnämnt i HKR 6/12 1599 (timmerhuggning vid Igelsta vik till galejbygge), 12/1, 2/2 och 24/3 1599, leds av mäster Tomas byggmästare, bygget var i gång 24/3. Inte senare nämnt som någon färdig galär. Kan ha blivit ett mindre segelskepp, nämnt för första gången 1599: av dessa kallas Wolgemot och Tranan galejer i RR 30/4 1600 (med kapacitet att ta 500-600 knektar).

Ängeln Galejan

I SkgR, Sth 1600 nämns Nyköpings Ängeln, vilket bör vara identiskt med Ängeln Galejan som från samma år uppträder i arklireg. Sambandet med Nyköping är dock oklart. Kan vara den andra (äldre) stora galeja som nämns i VoH, Nyköping 1599 och som Galejan i Södh 1600:16 Nyköping och i så fall kanske f d Drottning Gunillas galeja, nämnd i Nyköping 1597 (Södh 1597:2, 1597:15).

Nämnd i arklireg 1600-04, avrustas i Sth 1604, 1 fältslanga.

Depl: Best: 1600-04: 20 p.

Hjorten

Kan vara Nya Galejan i SkgR, Sth 1600 och kanhända den galeja som byggdes i Torshälla enligt Södh 1600:14. Nämnd som Hjorten i Mantalsreg 1601 och SkgR, Sth 1605, uppbörd men inte i arklireg. Bör vara Hjorten i Arklireg 1602-03 och något blev fel 1604 så att den där kallas Lybska Hjorten. I så fall max best 14 p.

Åbo Galejan = Finske Hector?

Nämnd i Nyköping i juli 1600 (SMHF 6:14), kan vara erövrad i Finland 1599-1600.

Nämnd 31/5-02 i mantal (SMHF 6:14), I SkgR, Sth 1602, blev i Åbo i vinterhamn, i arklireg 1602, i AR 1600/1 nämns 1602 Finske Hector, som bör vara samma fartyg, dock inte helt identisk utgift. Nämnd i SkgR, Sth 1603, 1606-08, i AR 1605/1 och arklireg 1607.

Depl: Best: 1607: 2 korta fältslangor, 29 p.

Odaterad handling, troligen tidigt 1611 (SMHF 7:6): i Sth, mycket gammal. SkgR Sth 1611, uppbörd av bultar från vrak: Åbo galejan.

Stegeborgs Galejan

Nämnd i SkgR, Sth 1600, en galeja nämns i byggnadsräkenskap Stegeborg 1600-02 (SH 54:2).

Bör ha fått namn, men vilket? Valen? Eller något av de mindre segelfartygen?

Valen

Ursprung okänt men kan t ex vara Stegeborgs Galejan, nämnd 1600. Galejan Valen nämnd i 1601 (AR 1600/1) med 1 fältslanga, 4 dubbla och 2 enkla falkonetter, saknas i arklireg för 1601. I SkgR, Sth 1601 långt ned: Valen, dito i uppbörd 1602; inget uttryckligt om att det är en galeja. 1603-04 nämns även Kalmar Hwalen, i Sth. SkgR, Sth 1604 och 1605: Hwalen, galleien, i arklireg 1604: Hwalen pinassen, 6 ½ slangor, 2 götlingar, 4 potthundar, 2 falkoner, AR 1605/1: Hwalen pinassen: 1 ¾ slanga, 2 fyrpilstycken, 2 dubbla och 4 enkla falkonetter, 4 potthundar: ser ut som galejbestyckning 1605 men inte 1604.

Jfr Galejan Valen 1610-11, samma, men var finns den under åren 1606-09?

Depl: Bestyckning: 1601: 20 p (galär), pinass 1604 18 p, pinass (?) 1605 15 p i övrigt ingen best.

Nya Galejan 1603 (SödH 1603:10, Nyköping).

Valen galejan nämnd i SkgR, Sth 1604 (SH 55:3) och 1605 (SH 56:2) (möjligen f d Norrköpings Galejan).

Råborgs Galejan 1605 (Bråborg? tillhörde hertig Johan?) (SH 56:1, lön 1605).

Ekholmsunds Galejan

Ekholms Gall, nämnd i SkgR 1606 (SH 58:4) före Åbo Galleian. Ekholmsunds Galejan i ProvR, Sth skg 1606, 2a halvåret 1606 (SH 58:4). Nybygge från Ekolsund? (= Nya Galejan 1607?). SH 59:1 SkgR, Sth 1607 har både Nya Galejan (betydande arbete) och K Mt Galeja.

K Mt Förgyllda Galejan

SH 59:1 SkgR, Sth 1607: K Mt G, inte identisk med Lilla Galejan eller Nya Galejan, den senare får betydande arbete. Dock förefaller det som om fartyg som får nya namn förekommer under båda Kan därför vara en nybyggd galeja 1607 eller Ekholmsunds Galejan från 1606.

SkgR 1608; K Mt Förgyllda Galeja.

Utgår 1624 (1611-1632).

Depl: tåg 1610-11: 6" 6". Bes 1614: 12 man, 1615: 15 man, 1621: 10 man. Best: 1611: 4 p, 1612: 6 p.

Romalus

Nämnd i SkgR, Sth 1608, ProvR, Sth 1609, nya galejan Romulus.

Kan vara den nya galeja, byggd vid Gripsholm som enligt RR 13/6-08 ska föras till Sth.

Utgår 1621 (1611-1632).

Depl: tåg 1610-11: 2 st. Bes 1615: 15 man. Best: 1610: 5 p.

Remalus

Nämnd i SkgR, Sth 1609, I ProvR, Sth 1609: en ny galeja Remus.

Utgår 1618 (1611-1632).

Depl: tåg 1610-11: 7" 6". Bes 1615: 15 man. Best: 1610: 5 p.

Valen

Valen galeja, nämnd först tillsammans med fem andra galejor i SkgR, Sth 1610 (SH 62:3).

Enligt *Sveriges Sjökrig 1611-1632*, fartygslista samt s 276 var de små fartygen

Valfisker/Stora Valen och Springvalen som i slutet av juli 1611 erövrades av danskarna

galejor. Enligt arklireg 1611 (SH 63:3) hade de liksom ett antal lodjor enbart 2 falkoner. Inte

samma som Kalmar Valen som 1611 låg sjunken. Galejan Valen har tidigare nämnts 1601-05:

samma? Bestyckningen 1611 är obetydlig men av placeringen i SkgR 1610 förefaller Valen

vara en "normal" galeja.